

ТАБЕЛА ЗА ДОСТАВЉАЊЕ КОМЕНТАРА

Израда Нацрта закона о изменама и допунама Закона о коришћењу обновљивих извора енергије, као и полазне основе за његову израду

Попуњену табелу је потребно послати на следећу e-mail адресу: oiie@mre.gov.rs:

Назив институције, привредног друштва или физичког лица:		Америчка привредна комора у Србији	
Подаци о подносиоцу: Адреса и/или e-mail и контакт телефон		Смиљанићева 24, Београд info@amcham.rs 0113080132	
Коментар, питање, мишљење Comment, question, opinion		Образложење коментара Explanation of the comments	Одговор Reply
1.	Сматрамо да предстојеће измене Закона, праћене одговарајућим изменама Уредбе о условима испоруке и снабдевања електричном енергијом и других релевантних подзаконских аката, представљају прилику да се успостави нарушена предвидивост и извесност за савесне инвеститоре, доследан и усклађен регулаторни оквир који ће обезбедити очување права започетих пројеката и онемогућити да инвеститори сnose последице административних кашњења на која не могу да утичу.	Имајући у виду значај развоја пројеката обновљивих извора енергије за енергетску сигурност Републике Србије, смањење зависности од фосилних горива, остваривање националних енергетских и климатских циљева и усклађивање са правним тековинама Европске уније, сматрамо да је унапређење важећег законског оквира у области обновљивих извора енергије неопходно. Тим пре, што је недавним изменама Уредбе о условима испоруке и снабдевања електричном енергијом учињен корак уназад у погледу правне сигурности и предвидивости регулаторног оквира за инвеститоре, стопирањем разматрања нових захтева за прикључење до 2029. године, док су постојећи пројекти изложени ризику губитка права на прикључење због рокова чије испуњење у највећој мери зависи од	Коментар је размотрен. Полазне основе већ препознају потребу унапређења правне сигурности, предвидивости поступака и заштите инвеститора од последица кашњења на која не могу да утичу. Приликом израде Нацрта закона биће размотрена одговарајућа прелазна решења и механизми за праћење рокова у поступцима издавања дозвола. Питања која се односе на услове и поступак прикључења, укључујући одредбе Уредбе о условима испоруке и снабдевања електричном енергијом, уређују се Законом о енергетици и подзаконским

		благовременог поступања надлежних органа и околности на које инвеститори немају утицај. Стога посебно поздрављамо намеру законодавца да измене и допуне Закона инкорпорирају кључне институте RED III директиве, пре свега у делу који се односи на убрзање и поједностављење поступака издавања дозвола, успостављање зона за убрзани развој обновљивих извора енергије (RAA), увођење јасних рокова за поступање надлежних органа, механизма координације и ескалације у случају њиховог непоступања, као и препознавање модернизације постојећих постројења (repowering). Да би се тај циљ постигао, верујемо да измене морају истовремено да адресирају однос према другим прописима, успоставе механизме који ће обезбедити доследно поштовање рокова у пракси, односно предвиде последице непоступања надлежних субјеката. У супротном постоји ризик да најављени циљеви остану недовољно оперативни у пракси чиме се губи суштина усаглашавања са ЕУ RED III директивом.	актима донетим на основу тог закона и не могу се у целини уредити Законом о коришћењу обновљивих извора енергије.
3.	Иако Полазне основе препознају потребу за унапређењем система гаранција порекла (Guarantees of Origin – GO) у складу са RED II, сматрамо да је потребно обезбедити да измене Закона обухвате овај институт у пуном обиму који предвиђа RED III.	Наиме, нова директива значајно проширује њихову улогу кроз увођење нових категорија производа, сатне грануларности, механизма временског усклађивања (matching), као и могућности издавања гаранција порекла за више енергетских производа. Док су у RED II гаранције порекла првенствено сертификати о зеленом атрибуту произведене енергије, RED III их позиционира као инструмент за праћење декарбонизације енергетског система.	Предлог није прихваћен у предложеном обиму. Предмет измена је потпуно усклађивање са RED II директивом, док се из RED III директиве преносе само одредбе обухваћене Реформском агендом, пре свега чл. 15б–15е и 16а–16ф. RED III директива још није прилагођена правном оквиру Енергетске заједнице, па не постоји обавеза њеног потпуног преношења у домаћи правни систем. Унапређење система гаранција порекла биће извршено у обиму који произлази из RED II директиве, укључујући гаранције порекла за различите облике енергије из обновљивих извора. Питања сатне грануларности и временског

			усклађивања не представљају предмет ових измена.
4.	У Полазним основама нису поменуте ни одредбе које се односе на декарбонизацију индустрије, а нарочито обавеза постепеног повећања удела обновљивих извора енергије у финалној потрошњи индустрије за 1,6% годишње. Такође, у складу са овим, препоручујемо да се Законом о изменама и допуна Закона о коришћењу обновљивих извора енергије доврши регулисање ових уговора започето изменама Закона о енергетици из 2024. године, као и института активног купца.	Иако се ова обавеза не односи непосредно на производњу електричне енергије, она може имати значајан индиректан утицај на развој тржишта дугорочних уговора о купопродаји електричне енергије (PPA).	Предлог се не прихвата у делу који се односи на увођење циља повећања удела обновљивих извора енергије у индустрији од 1,6% годишње, јер та одредба RED III директиве није обухваћена обавезама из Реформске агенде нити постоји обавеза њеног преношења у овој фази. Корпоративни уговори о купопродаји електричне енергије и институт активног купца већ су уређени Законом о енергетици, те не постоји потреба за њиховим паралелним уређивањем Законом о коришћењу обновљивих извора енергије.
5.	С обзиром на то да Полазне основе најављују измене система подстицаја , сматрамо да би било корисно истовремено предвидети доношење новог плана система подстицаја и обезбедити правовремено утврђивање будућих аукцијских квота, како би се инвеститорима обезбедила већа предвидивост и континуитет инвестиционог циклуса.		Коментар је размотрен. Полазне основе већ предвиђају унапређење система подстицаја и аукција са циљем обезбеђивања транспарентности, конкурентности и веће предвидивости. План система подстицаја и аукцијске квоте утврђују се посебним актима у складу са законом и не представљају предмет полазних основа нити се њихов конкретан обим и динамика утврђују самим законом.
6.	Такође, Полазне основе би требало да укључе и одредбе које се односе на сектор грејања и хлађења (Heating and Cooling), укључујући обавезе повећања удела обновљивих извора енергије у системима даљинског грејања.		Коментар је прихваћен у смислу да је наведена област већ обухваћена Полазним основама. Предвиђено је унапређење правног оквира за повећање удела енергије из обновљивих извора у сектору грејања и хлађења, укључујући системе даљинског грејања и хлађења, у складу са обавезама које произлазе из RED II директиве.
7.	Смернице не обухватају ни област обновљивих горива небиолошког порекла (RFNBO), као што су		Коментар је размотрен. Питања обновљивих горива небиолошког порекла

	зелени водоник и зелени амонијак, нити питања декарбонизације транспорта.		и декарбонизације транспорта биће размотрена у обиму потребном за потпуно усклађивање са RED II директивом и у оквиру предмета Закона о коришћењу обновљивих извора енергије. Додатни циљеви и обавезе из RED III директиве који нису обухваћени Реформском агендом не представљају предмет ових измена, с обзиром на то да RED III још није прилагођена правном оквиру Енергетске заједнице.
8.	Поред наведеног, препоручује се разматрање увођења одредаба које би регулисале флексибилне уговоре о прикључењу , са јасно дефинисаним правилима за ограничење испоруке електричне енергије (curtailment), односно основним принципима за њихово ближе уређење кроз подзаконске акте или посебан регулаторни документ који би доносила надлежна регулаторна агенција.	Овакво решење представљало би значајан корак ка већој интеграцији обновљивих извора енергије у електроенергетски систем, уз истовремено усклађивање са Законом о енергетици и релевантним подзаконским прописима.	Предлог ће бити размотрен у оквиру надлежности. Флексибилни уговори о прикључењу, услови ограничења производње и испоруке електричне енергије, као и правила коришћења преносног и дистрибутивног система, по својој природи припадају материји Закона о енергетици, правила рада система и регулаторних аката Агенције за енергетику. Законом о коришћењу обновљивих извора енергије могу се, када је то потребно, уредити само питања непосредно повезана са интеграцијом обновљивих извора која припадају предмету тог закона.
9.	RED III директива у члану 16(3) и предвиђа да су државе, кроз контакт тачке, у обавези да осигурају да се поштују рокови за издавање дозвола утврђени у овој директиви. Овде је посебно важно који ће механизми бити примењени у изменама и допунама Закона да би се осигурало поштовање рокова. Анализом упоредне праксе уочено је да државе чланице у ту сврху примењују различите инструменте, од којих сматрамо да би следећи	Поздрављамо намеру да се кроз измене Закона унапреди ефикасност поступака издавања дозвола, што представља један од кључних циљева RED III директиве. Истовремено, указујемо да домаће законодавство већ у појединим поступцима предвиђа рокове који су чак краћи од рокова прописаних Директивом. Такође, напомињемо да је кроз Централну евиденцију обједињених процедура (ЦЕОП) већ успостављен електронски систем који омогућава праћење рокова, координацију поступања надлежних органа и спровођење обједињене	Коментар је делимично прихваћен. Нацртом закона биће уређени рокови за поступке издавања дозвола и улога контактне тачке у праћењу и олакшавању њиховог спровођења, у складу са чл. 16а–16ф RED III директиве и Реформском агендом. Примена позитивног ћутања биће ограничена на случајеве за које га директива изричито предвиђа и у којима је такво решење усклађено са природом поступка и захтевима безбедности и заштите животне средине. Праћење

могли бити успешно примењени и у домаћем правном оквиру: 1. Позитивно ћутање управе, у поступцима у којима је то правно и еколошки прихватљиво; 2. Застој рокова који оптерећују инвеститора у случају ћутања управе; 3. Дисциплинска, прекршајна и друга одговорност руководиоца органа у случају закашњења. Поред наведеног, може се размотрити и увођење додатних финансијских механизма који би подстакли благовремено поступање органа: 4. Обавеза аутоматске надокнаде штете за период ћутања управе¹; 5. Аутоматска компензација по дану кашњења (без доказивања штете); 6. Умањење буџетских давања органима који касне. Када је реч о улози информационих система која обезбеђују поштовање рокова, у упоредној пракси решења иду ка томе да свако кашњење буде транспарентно и мерљиво, одговорност буде аутоматизована и да систем сам коригује своје уске тачке. Овакви информациони системи омогућавају прецизно праћење сваког појединачног рока у поступку, будући да се свака процесна радња	процедуре у релативно кратким роковима. Без обзира на то, пракса показује да прописани рокови често остају само нормативни оквир, док поступци у пракси трају знатно дуже због прекорачења рокова од стране појединих надлежних органа. Ово показује да изазов није нужно у дужини прописаних рокова, већ у успостављању механизма који ће обезбедити њихово доследно поштовање и ефикасно поступање свих надлежних органа. У том смислу, сматрамо да би измене Закона требало да садрже јасне инструменте за осигурање примене прописаних рокова, а не само њихово нормативно утврђивање.	рокова, електронска обавештења и извештавање могу бити ближе уређени подзаконским актима и кроз развој информационих система. Предлози о аутоматској накнади штете, компензацији по дану кашњења и умањењу буџетских давања нису предмет овог закона, док се дисциплинска и друга одговорност службених лица уређује прописима којима се уређују државна управа, радни односи и одговорност органа.
--	--	--

¹ Сличан принцип примењен је у последњим изменама и допунама Уредбе о условима испоруке и снабдевања електричном енергијом предвиђањем уговорних казни за оператора дистрибутивног система ако не поштује рокове из уговора.

	евидентира са тачним датумом и временом њеног предузимања. На тај начин могуће је у реалном времену утврдити који је орган надлежан за поступање, када је рок почео да тече, колико је времена преостало до његовог истека, као и да ли је дошло до његовог прекорачења. Одређене функционалности у том погледу већ постоје у оквиру Централне евиденције обједињених процедура (ЦЕОП). Са друге стране, постојећи и планирани информациони системи би могли бити унапређени тако да аутоматски генеришу обавештења надлежном службенику и руководиоцу органа непосредно пре истека рока, као и да у случају његовог прекорачења аутоматски доставља информацију органу који врши надзор над радом тог органа, контакт тачки или ресорном министарству. Овакав информациони систем, у комбинацији са јасно прописаном дисциплинском, прекршајном или другом одговорношћу руководиоца органа за неоправдано прекорачење рокова, представљао би ефикасан механизам за обезбеђивање њиховог доследног поштовања, у складу са циљем члана 16(3) RED III директиве. Истовремено, систем би могао да генерише периодичне извештаје о поштовању рокова по органима, што би омогућило благовремено идентификовање системских проблема и предузимање корективних мера.		
10.	Једно од основних начела које је потребно унети у Закон јесте обезбеђивање правне сигурности за пројекте који су већ започети. Предлаже се увођење прелазне одредбе којом би се прописало да се сви започети пројекти	Овакво решење је у складу са начелима правне сигурности, заштите оправданих очекивања и забране ретроактивног дејства прописа, која произилазе из права Европске уније и праксе држава чланица приликом транспозиције RED III.	Коментар је размотрен. Приликом израде Нацрта закона биће размотрене прелазне одредбе ради очувања правне сигурности и јасног разграничења примене старих и нових правила. Међутим, опште правило да се сваки започети пројекат

	настављају и окончавају по прописима који су важили у тренутку њиховог започињања, осим ако су одредбе новог закона повољнији за подносиоца захтева. Ради избегавања правне несигурности, потребно је јасно дефинисати када се пројекат сматра започетим. Предлажемо да то буде: • за објекте који се прикључују на преносни систем – дан издавања прве фазе Студије прикључења; • за објекте који се прикључују на дистрибутивни систем – дан издавања важећих Услова за пројектовање и прикључење.		наставља по ранијим прописима, осим ако је нови закон повољнији, као и предложени критеријуми за утврђивање тренутка започињања пројекта, не могу се унапред прихватити без анализе сваког појединачног института и његове повезаности са прописима о енергетици, прикључењу, планирању и изградњи.
11.	RED III не захтева да све административне платформе буду успостављене пре почетка примене рокова. Напротив, један од основних циљева Директиве је да се рокови за издавање дозвола примењују без одлагања. Стога предлажемо да Закон јасно разликује: • почетак примене рокова прописаних законом; • почетак примене електронских информационих система који ће подржавати размену података.	Сматрамо да би без предвиђања ове разлике постојала опасност да се почетак примене најважнијих одредаба закона неоправдано одложи због кашњења у развоју ИТ система.	Почетак примене законских рокова и почетак пуне примене информационих система могу бити различито уређени, како техничка имплементација дигиталних решења не би неоправдано одлагала примену материјалних права и обавеза. Конкретне прелазне одредбе и рокови биће утврђени приликом израде Нацрта закона, уз уважавање институционалне и техничке спремности надлежних органа.
12.	Предлажемо да се приликом имплементације RED III и формулисање контакт тачака искористи	RED III захтева успостављање јединствене контакт тачке (<i>single contact point</i>), али не прописује да сва	Полазне основе већ предвиђају успостављање контактне тачке,

постојећа архитектура и развију три међусобно повезане платформе: • платформа за енергетику (енергетска одобрења, прикључење, лиценце и друга енергетска акта); • платформа за поступке заштите животне средине; • постојећа платформа обједињене процедуре за изградњу. Наведене платформе потребно је међусобно повезати тако да се подаци размењују аутоматски, без потребе да инвеститор више пута доставља исту документацију, као и документацију коју органи могу прибавити по службеној дужности. Такође, како би се спречило продужење рокова услед сукцесивних захтева за допуну документације од стране различитих надлежних органа, информациони систем треба да омогући да се сви захтеви за допуну документације доставе инвеститору истовремено, као и да евидентира разлоге за сваку накнадну допуну документације. У том циљу, информациони систем би требало да обезбеди: • јединствени идентификациони број пројекта, који прати предмет кроз све поступке и информационе системе; • јединствени електронски досије пројекта, који садржи сву документацију, акте и статус поступака пред свим надлежним органима;	администрација мора бити концентрисана у једном органу, већ заправо да може бити више контакт тачака. Имајући у виду да Република Србија већ располаже једним од најуспешнијих примера дигитализације јавне управе - системом Централне евиденције обједињене процедуре (ЦЕОП) за издавање грађевинских дозвола, сматрамо да постојећа инфраструктура представља добру основу за испуњење захтева Директиве, уз њено даље функционално унапређење и повезивање са другим релевантним електронским платформама.	дигитализацију поступака, размену података и бољу координацију надлежних органа. Приликом израде Нацрта закона и подзаконских аката биће размотрено повезивање постојећих информационих система, коришћење јединственог идентификатора пројекта, електронског досијеа и прибављање података по службеној дужности. Конкретна архитектура платформи, техничке функционалности и начин њиховог управљања не представљају материју која се у целини уређује Законом о коришћењу обновљивих извора енергије, већ ће бити утврђени у сарадњи са органима надлежним за дигитализацију, планирање и изградњу, заштиту животне средине и енергетику.
--	--	---

	- аутоматску размену података између повезаних информационих система; - обавезу прибављања података по службеној дужности, кад год су они доступни другом надлежном органу; - забрану да се од инвеститора поново захтева документација која је већ достављена кроз један од повезаних информационих система; - обавезу да се сви захтеви за допуну документације, кад год је то могуће, обједине и доставе истовремено, уместо сукцесивног тражења допуна од стране различитих органа; - евидентирање и праћење свих процесних радњи и рокова, уз аутоматско генерисање упозорења и ескалацију у случају њиховог прекорачења.		
13.	Посебно је важно да информациони системи не буду у власништву или под непосредним управљањем органа који одлучују у поступку. То значи да платформом треба да управља независан државни орган или посебна организација задужена за развој и одржавање информационих система јавне управе, док би поједина министарства, оператори система и други надлежни органи задржали искључиво надлежност за доношење одлука.	Наиме, један од предуслова за ефикасну примену RED III јесте да дигитална платформа представља неутрални административни алат, а не инструмент појединачног органа. Предложени модел би омогућио већу транспарентност поступка, једнообразну примену закона и лакшу интеграцију нових органа и процедура у будућности.	Предлог није прихваћен као предмет овог закона. Одређивање органа или организације која развија, одржава и управља информационим системима јавне управе представља питање организације државне управе, дигитализације и управљања јавном ИКТ инфраструктуром. Законом о коришћењу обновљивих извора енергије могу се прописати функционални захтеви у погледу доступности, размене података, праћења рокова и транспарентности, али не и обавезно институционално власништво над платформом.
14.	Указујемо да је потребно додатно разјаснити услов за издавање енергетске дозволе који се односи на усклађеност са стратешким и планским циљевима,	Више пута је указано на то да овај услов за издавање ЕД није прецизан, већ води ка дискреционом	Предлог није прихваћен. Услови за издавање енергетске дозволе уређени су Законом о енергетици и њихово

како би се избегла неуједначена и дискрециона примена. Наиме, сматрамо да је у Закону о енергетици, у делу који се односи на услове за издавање Енергетских дозвола, урађена неадекватна транспозиција ЕУ директиве 944, која у приликом издавања енергетских дозвола прописује обавезу у виду испуњења „(i) compliance with measures adopted pursuant to Article 9;“, при чему се члан 9 директиве односи на обавезе јавних служби/јавних услуга да пропишу одређене мере у циљу постизања конкурентног, безбедног и еколошког одрживог тржишта електричне енергије. Ипак у Закону о енергетици није предвиђено усклађивање са обавезама јавних услова, већ испуњеност циљева утврђених Стратегијом из члана 4. закона и то у делу којим се уређују дугорочни циљеви за развој производних капацитета који су у функцији сигурности снабдевања, пројекције енергетског развоја, извори и начин обезбеђивања потребних количина енергије, правци развоја коришћења енергије из обновљивих и нових извора, као и циљева утврђених Интегрисаним националним енергетским и климатским планом. До наредних измена Закона о енергетици, ова ситуација се може превазићи пратећи управо циљеве које успоставља RED III директива и саме Полазне основе, на начин да се применом члана 16ф RED III директиве (Превладавајући јавни интерес), управо пропише претпоставка у овом Закону да пројекти ОИЕ испуњавају услов предвиђен у чл. 33 ст.1 тач. 1а), односно да сматра да ови пројекти испуњавају циљеве и правце развоја наведене у чл. 33 ст.1 тач. 1а) Закона о енергетици, осим ако надлежни орган у конкретном случају посебно и образложено утврди супротно.	одлучивању органа у току провере да ли је подносилац захтева испунио или не овај услов.	преиспитивање није предмет Закона о коришћењу обновљивих извора енергије. Одредба члана 16ф RED III директиве о претпоставци превладавајућег јавног интереса има посебну сврху и примењује се у оквиру поступака и процена на које се та одредба односи; она не представља правни основ да се уведе општа претпоставка да сваки ОИЕ пројекат испуњава стратешке и планске услове за издавање енергетске дозволе. Евентуално прецизирање тих услова може бити размотрено приликом будућих измена Закона о енергетици.
---	--	---

15.	Потребно је размотрити допуну одредбе којом би се јасно регулисао статус хибридних електрана у систему подстицаја. Важећи текст набраја технологије које могу бити предмет подстицаја, али не предвиђа могућност да то буде хибридна електрана, нити прописује услове под којима би поједини њен производни сегмент могао да оствари право на подстицаје. Иако је неизвесно да ли ће у наредном периоду бити организовани нови кругови аукција, сматрамо да је оправдано створити нормативни основ који би омогућио учешће хибридних постројења уколико се за то стекну услови.	Овај предлог је у складу са новим чланом 16(1) RED III, који изричито предвиђа да поступци издавања дозвола обухватају и постројења која комбинују више технологија обновљивих извора енергије, као и co-located energy storage, што представља правни основ за препознавање хибридних електрана у националном законодавству.	Предлог ће бити размотрен приликом израде Нацрта закона. Потребно је разликовати признавање хибридних постројења у поступцима издавања дозвола од њиховог права на учешће у систему подстицаја. Члан 16(1) RED III директиве уређује обухват поступка издавања дозвола и сам по себи не ствара обавезу да хибридна постројења буду посебна категорија корисника подстицаја. Могућност и услови учешћа хибридних постројења у систему подстицаја биће процењени имајући у виду технолошке карактеристике, правила аукција, мерење производње и спречавање двоструког подстицања.
16.	Предлаже се брисање или допуна услова који се односи на прибављену сагласност на студију о процени утицаја на животну средину. У том смислу, потребно је додати у Закону део који се односи на обавезу достављања <i>сагласности на студију о процени утицаја, односно одлуку да није потребна процена утицаја на животну средину</i>: „Привремени повлашћени произвођач је дужан да у року од две године од дана стицања статуса привременог повлашћеног произвођача прибави грађевинску дозволу и сагласност на студију о процени утицаја, односно одлуку да није потребна процена утицаја на животну средину, УКОЛИКО ЈЕ УСКЛАДУ СА ЗАКОНОМ КОЈИ СЕ ОДНОСИ НА ПРОЦЕНУ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ ЗА ЕЛЕКТРАНУ ПОТРЕБНО ПОКРЕТАТИ ПОСТУПАК ПРИБАВЉАЊА САГЛАСНОСТИ НА СТУДИЈУ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ	Поступак процене утицаја за пројекте који могу да имају значајне утицаје на животну средину и садржај студије о процени утицаја на животну средину уређује се Законом о процени утицаја на животну средину. Према том закону, као и Закону о планирању и изградњи (закону којим је уређен поступак изградње објеката), поступак процене утицаја пројекта на животну средину спроводи надлежни орган пре издавања грађевинске дозволе. Пројекти за које се врши процена утицаја су обухваћени подзаконским актом (Уредбом) који доноси Влада РС и која прописује листу пројеката за које је обавезна процена утицаја и листу пројеката за које постоји обавеза подношења захтева за одлучивање о потреби процене утицаја. Уколико се објекат не налази на Листи 1 или 2, у том случају се у поступку издавања Локацијски услова за изградњу неког објекта, Министарство животне средине издаје Информацију да не постоји законска обавеза	Коментар је прихваћен у погледу потребе за прецизирањем одредбе. Обавеза прибављања и достављања сагласности на студију о процени утицаја, односно одлуке надлежног органа, може се односити само на пројекте за које је таква обавеза утврђена прописима којима се уређује процена утицаја на животну средину. Конкретна формулација биће размотрена приликом израде Нацрта закона, уз усаглашавање са министарством надлежним за послове заштите животне средине.

	СРЕДИНУ, ОДНОСНО ОДЛУКЕ ДА НИЈЕ ПОТРЕБНА ИЗРАДА ТЕ СТУДИЈЕ.	покретања процедуре процене утицаја на животну средину (јер се на тај објекат не примењују одредбе тог закона (није у обухвату прописа којима се уређује процена утицаја на животну средину). Из наведеног произлази да, када је у питању обавеза израде или покретања поступка да се провери да ли је израда ЕИА потребна или не, други закони (прописи) морају бити у складу са тим законом и не могу прописивати било шта у вези са обавезом израде ЕИА, односно наметати такву обавезу или ослободити од те обавезе. Достављање студије о процени утицаја на животну средину, сагласности на студију о процени утицаја на животну средину, односно одлуке да није потребно покретање поступка процене утицаја пројекта на животну средину може се односити само на пројекте који су обухваћени таквом обавезом у складу са законом о процени утицаја на животну средину, и не може се ни једним другим прописом, сем прописом који регулише израду студије о процени утицаја на животну средину, наметнути обавеза израде такве студије.	
17.	Члан 27 – ускладити на исти начин као и у чл. 26		Одговарајуће усклађивање члана 27. биће размотрено приликом израде Нацрта закона, како би се обезбедила доследна примена правила која се односе на документацију из области процене утицаја на животну средину.
18.	Предлаже се допуна члана новим ставом којим би се прописало да батеријско складиште може имати капацитет већи од минимално прописаног, под условом да се не прекорачи одобрена снага прикључка објекта, како у смеру преузимања	Предложена допуна је у складу са чланом 16(1) RED III, којим се складишта енергије третирају као интегрални део пројекта обновљивих извора енергије, као и са новим одредбама које подстичу учешће батеријских	Предлог ће бити размотрен кроз израду Нацрта закона.

	електричне енергије из мреже, тако и у смеру предаје електричне енергије у мрежу. Овакво решење омогућило би већу техничку и комерцијалну флексибилност пројеката, без негативног утицаја на ограничења која произилазе из услова прикључења. „Батеријско складиште може имати већу инсталисану енергетску капацитивност и/или техничку конфигурацију од минимално прописане, под условом да се не прекорачи одобрена прикључна снага, односно максимална снага преузимања електричне енергије из мреже и предаје електричне енергије у мрежу утврђена актом о прикључењу.“	система на тржишту електричне енергије и пружање услуга флексибилности.	
19.	Предлаже се да се Законом пропише да критеријуми за просторно-енергетско мапирање и одређивање зона убрзаног развоја морају бити јавни, објективни, проверљиви и недискриминаторни, и да обухватају: • доступност и планирани развој мрежне инфраструктуре; • могућност прикључења на преносни или дистрибутивни систем; • статус планске документације; • постојање или одсуство ограничења у области заштите природе, животне средине, вода и еколошке мреже; • степен развијености постојећих пројеката; • допринос националним енергетским и климатским циљевима;	Увођење зона убрзаног развоја може значајно допринети бржем развоју пројеката обновљивих извора енергије, али само уколико се зоне одређују на основу јасних, објективних и унапред познатих критеријума, на шта упућује и члан 15 RED III директиве. У супротном, постоји ризик да се убрзање поступака формално омогући, али да избор зона не одговара стварним техничким, просторним и тржишним условима за развој пројеката.	Критеријуми за просторно-енергетско мапирање и одређивање зона убрзаног развоја биће засновани на објективним, проверљивим и транспарентним подацима, уз уважавање расположивости ресурса, мрежне инфраструктуре, планских услова и ограничења у области заштите животне средине, природе, вода и еколошке мреже, у складу са чл. 15б–15е RED III директиве и Реформском агендом. Учешће јавности и стратешка процена утицаја обезбеђиваће се у складу са прописима којима се уређују планирање и изградња, стратешка процена утицаја и заштита животне средине. Предложени рок од 30 дана за изјашњавање о примедбама и правило да се одређена питања не могу поново разматрати у каснијим поступцима не могу се унапред

	• могућност рационалног коришћења земљишта и инфраструктуре. Заинтересована лица имају право да доставе податке, документацију и примедбе пре коначног одређивања зона. Надлежни орган дужан је да се о достављеним подацима и примедбама изјасни у образложењу планског акта у року од 30 дана од затварања јавног увида. Такође, предлаже се да Закон обезбеди интегрисано и паралелно спровођење поступка израде планског акта и стратешке процене утицаја на животну средину за зоне убрзаног развоја, уз рано укључивање надлежних органа и јавности, обавезу јавног објављивања критеријума и резултата стратешке процене, као и правило да се питања која су већ адекватно размотрена у стратешкој процени не преиспитују поново у каснијим поступцима за појединачне пројекте, осим у случају нових или непредвиђених значајних утицаја.		прихватити овим законом, јер морају бити усклађени са посебним прописима и правом надлежних органа да оцене нове, конкретне или непредвиђене утицаје појединачног пројекта.
--	--	--	--

ТАБЕЛА ЗА ДОСТАВЉАЊЕ КОМЕНТАРА

Израда Нацрта закона о изменама и допунама Закона о коришћењу обновљивих извора енергије, као и полазне основе за његову израду

Попуњену табелу је потребно послати на следећу e-mail адресу: oie@mre.gov.rs;

Назив институције, привредног друштва или физичког лица:		Београдска отворена школа, Центар за унапређење животне средине, Платформа за друштвени развој и иновације	
Подаци о подносиоцу: Адреса и/или e-mail и контакт телефон		bos@bos.rs , +381 63 255427 ivana@cuze.org.rs , +381 64 173 1957 info@core-psd.org , +381 11 40 95 755	
Коментар, питање, мишљење		Образложење коментара	Одговор
Comment, question, opinion		Explanation of the comments	Reply
1.	Измене и допуне Закона о коришћењу обновљивих извора енергије потребно је ставити у контекст свеобухватне регулаторне реформе којом се обезбеђују услови за транспозицију и примену мера за подстицање употребе обновљивих извора енергије које су утврђене Директивом ЕУ 2023/2431 (РЕД III Директива). Циљеви и сврха РЕД III Директиве не могу се остварити само изменом Закона о коришћењу обновљивих извора енергије већ је потребно покренути транспарентан и партиципативан процес измене других	Измене и допуне Закона о коришћењу обновљивих извора енергије представљају само један корак у обезбеђивању предуслова за транспозицију и примену Директиве ЕУ 2018/2001 (РЕД II Директива) и Директиве ЕУ 2023/2431 (РЕД III Директива). Да би се обезбедило усклађивање са захтевима ове две директиве потребно је извршити хоризонтално и вертикално усклађивање прописа у области енергетике и функционисања електро-енергетског система, пре свега у делу који се односи на уклањање административних баријера	Коментар је размотрен. Полазне основе се односе на припрему измена и допуна Закона о коришћењу обновљивих извора енергије, а не на истовремену измену свих повезаних прописа. Нацртом ће се обезбедити потпуно усклађивање са RED II и усклађивање са релевантним деловима RED III који су предмет Реформске агенде. Питања која су у надлежности прописа о енергетици, планирању и изградњи, заштити

	односних прописа у области енергетике и функционисања електро-енергетског система, планирања и изградње и усклађивање са прописима у области заштите животне средине.	за примену одредби члана 16. РЕД III Директиве и члана 17. РЕД II Директиве. Потребно је изменити и Закон о планирању и изградњи и из Правилника о посебној врсти објеката и посебној врсти радова за које није потребно прибављати акт надлежног органа, као и врсти објеката који се граде, односно врсти радова који се изводе, на основу решења о одобрењу за извођење радова, као и обиму, садржају и контроли техничке документације која се прилаже уз захтев и поступку који надлежни орган спроводи ("Сл. гласник РС", бр. 87/2023, 16/2024 и 16/2026) уклонити одредбе које у овом тренутку онемогућавају примену одредби члана 16. РЕД III Директиве и члана 17. РЕД II Директиве. Члан 142. Закона о енергетици, примењен без изузетка на све објекте купаца-произвођача из члана 140. став 7, представља неусаглашеност са чланом 17. РЕД II Директиве за категорију инсталација $\leq 10,8 \text{ kW}$, јер намеће модел управног акта (решења) тамо где директива захтева нотификациони модел са фикцијом одобрења. Кроз испуњавање уговорних обавеза у оквиру Енергетске заједнице потребно је обезбедити транспозицију и примену ЕУ прописа у области заштите животне средине и заштите природе, пре свега Директиве о стаништима, Директиве о птицама и Оквирне директиве о водама. Убрзање развоја обновљивих извора енергије потребно је покренути тако што ће се поступати у скалду са чланом 15ц РЕД III Директиве и дати	животне средине и заштити природе биће разматрана са надлежним органима и, по потреби, уређивана тим прописима. Предлози који се односе на конкретна законска решења биће размотрени у фази израде Нацрта.
--	--	--	---

		предност крововима, већ изграђеним и девастираним локацијама. Користећи ове локације где је могуће убрзати развој пројеката обновљивих извора енергије потребно је тестирати и развијати у пракси процедуре за олакшано одобравање прикључка објеката укључујући пројекте купаца-произвођача и заједница обновљивих извора енергије, где капацитет соларне енергетске опреме не прелази постојећи капацитет прикључења на дистрибутивну мрежу. На овај начин потребно је тестирати процедуре одобравања на основу обавештења, “позитивног ћутања администрације” и одобравања прикључака у року који није дужи од месец дана.	
2.	Полазне основе нису припремљене у складу са чланом 41. Закона о планском систему нити Правилником о смерницама добре праксе за остваривање учешћа јавности у припреми нацрта закона и других прописа и аката.	Чланом 41. Закона о планском систему предвиђено је да су органи државне управе дужни да приликом израде прописа спроведу ех-анте анализу ефеката, представе анализу ефеката и спроведу консултације. Иако су Уредбом о анализи ефеката прописа („Службени гласник РС”, бр. 27/2026 и 30/2026) предвиђени изузеци од обавезе спровођења ех-анте анализе ефеката и консултација за прописе који се доносе у процесу приступања Европској унији, наведени изузетак не дерогира обавезу да се у фази припреме полазних основа обезбеди адекватно образложење јавне политике и разматрање могућих опција, нити представља обавезу за надлежни орган да не спроведе анализу ефеката	Коментар се не прихвата. Објављени документ представља полазне основе за рану фазу консултација, а не текст Нацрта закона нити коначну анализу ефеката појединачних законских решења. Његова сврха је да прикаже проблеме, циљеве, очекиване правце измена и основна начела и да омогући заинтересованој јавности да достави предлоге пре утврђивања конкретних нормативних решења. Анализа ефеката биће припремљена у складу са прописима којима се уређује анализа ефеката и пратиће Нацрт закона у даљем поступку. Нема основа за понављање консултација о полазним основама.

		прописа. Приликом израде прописа требало би да се надлежни орган руководи начелима управљања системом јавних политика те да у сваком појединачном случају процењује да ли је у јавном интересу примена изузећа из члана 3. Уредбе о анализи ефеката прописа. Усклађивању регулаторног оквира у Републици Србији са Директивом ЕУ/2018/2001 о промоцији употребе обновљивих извора енергије (РЕД 2 Директива) и Директивом ЕУ/2023/2413 (РЕД 3 Директива) требало би приступити као системској промени регулаторног оквира која превазилази измене и допуне једног прописа. Остваривање циљева наведених директива није могуће само кроз измену Закона о коришћењу обновљивих извора енергије. Имајући то у виду Предлагач измена и допуна закона требало би да поступак анализе ефеката прописа (укључујући и ex-ante анализу) препозна као могућност да сагледа комплексност области коју намерава да уреди новим порописом и да у раној фази идентификује проблеме и опције за њихово решавање. Анализа ефеката прописа и консултације са јавношћу су инструменти који доносиоцима одлука помажу да утврде прописе и политике које су у јавном интересу. Министарству рударства и енергетике је несумњиво јасно да се потпуно усклађивање са РЕД 2 и РЕД 3 директивама не постиже пуким преношењем одредби прописа ЕУ у домаће	
--	--	---	--

		законодавство, у ком случају би се могла разумети одлука да се не спроводи ex-ante анализа. Међутим, сложеност захтеваних промена које задиру у различите области јавних политика захтева промишљени и аналитички приступ заснован на чињеницама које се прикупљају кроз аналитички и консултативни процес. Спровођење ex-ante анализе је у интересу друштва, законодавца и самог процеса европских интеграција. Подсећамо и на Правилник о смерницама добре праксе за остваривање учешћа јавности у припреми нацрта закона и других прописа и аката, којим је прописано да се полазне основе за израду закона припремају на основу спроведене анализе ефеката, у складу са Законом о планском систему. У Полазним основама за израду Нацрта закона о изменама и допунама закона о коришћењу обновљивих извора енергије нису представљени елементи који чине анализу ефеката у смислу Закона о планском систему, укључујући разматрање различитих опција за решавање проблема, процену економских, социјалних и ефеката на животну средину, административних трошкова, утицаја на привреду, грађане и јавну управу. На пример, за зоне убрзаног развоја наводи се да ће омогућити брже издавање дозвола, али нема	
--	--	--	--

		процене: какав ће бити њихов утицај на заштиту природе, какви ће бити административни ефекти, какви ће бити трошкови за органе управе, да ли постоје алтернативни модели и какви су ризици примене. Анализа ефеката требало је да садржи оцјену досадашње примене важећег закона, идентификацију конкретних недостатака због којих су измене неопходне, разматрање могућих опција за њихово отклањање и процену очекиваних ефеката предложених измена. Полазне основе не садрже такву анализу, већ се углавном задржавају на описном навођењу разлога за измене и очекиваних циљева, без образложења због чега су управо предложена решења одабрана у односу на друге могуће опције. Потребно је допунити Полазне основе анализом ефеката закона у складу са чланом 41. Закона о планском систему и одговарајућим одредбама Правилника о смерницама добре праксе за остваривање учешћа јавности у припреми нацрта закона и других прописа и аката, а након тога поново спровести консултације како би заинтересована јавност могла да се изјасни на основу потпуних информација. Сама чињеница да се пропис припрема и усваја у процесу приступања ЕУ, не искључује потребу за разматрањем ефеката предложених решења,	
--	--	---	--

		нарочито у делу који се односи на заштиту животне средине.	
3.	Полазне основе предвиђају увођење просторно-енергетског мапирања и могућност одређивања зона убрзаног развоја обновљивих извора енергије, при чему се наводи да ће се то чинити <i>„уз пуно поштовање прописа којима се уређују заштита животне средине, заштита природе, заштита вода, еколошка мрежа и учешће јавности“</i>. Међутим, документ не објашњава на који начин ће се обезбедити испуњење ових услова, нити које ће се методологије и критеријуми примењивати приликом одређивања зона убрзаног развоја.	Концепт зона убрзаног развоја обновљивих извора енергије, уведен у ЕУ RED 3 директивом, није самосталан инструмент просторног планирања већ представља завршни корак система који је у праву Европске уније грађен више од три деценије. Његова примена почива на претходно успостављеном систему заштите природе, вода и биодиверзитета, заснованом пре свега на Директиви о стаништима, Директиви о птицама, Оквирној директиви о водама, Директиви о стратешкој процени утицаја и Директиви о процени утицаја на животну средину. Управо захваљујући том систему државе чланице Европске уније располажу поузданим просторним и еколошким подацима на основу којих могу да идентификују подручја у којима се обновљиви извори енергије могу развијати без значајног негативног утицаја на природу. Република Србија данас не располаже таквим институционалним и правним предусловима. У домаће законодавство још увек нису пренети кључни механизми Директиве о стаништима, Директиве о птицама и Оквирне директиве о водама. У Србији није правно утврђен нити у пракси развијен механизам оцене прихватљивости (Appropriate Assessment), као кључни превентивин механизам за заштиту еколошки значајних подручја. Такође, у Србији не	Коментар је већ обухваћен Полазним основама и биће узет у обзир при изради Нацрта. Полазне основе нису документ којим се утврђују методологија, конкретне границе или правила за појединачне зоне. Та питања биће уређена законом и планским документима, уз просторно-енергетско мапирање, коришћење најбољих доступних података, стратешку процену утицаја, учешће јавности и примену прописа о заштити природе и вода. У складу са RED III, предност ће се давати вештачким, изграђеним и деградираним површинама, док ће еколошки осетљива подручја бити изузета у складу са законом.

		постоји одговарајући правни оквир за примену услова из члана 4(7) Оквирне директиве о водама. Србија нема прецизно утврђене границе подручја Еколошке мреже (Натура 2000), што је неизоставни предуслов за успостављање зона убрзаног развоја обновљивих извора енергије. Истовремено, систем просторног и урбанистичког планирања у Републици Србији није прилагођен савременим политикама енергетске транзиције и климатске отпорности. Просторни план Републике Србије донет је 2010. године, а већина важећих просторних планова нижег реда заснива се на стратешким документима који претходе Париском споразуму, Европском зеленом договору, Агенди УН 2030, новом правном оквиру Европске уније за климатску неутралност и политици убрзаног развоја обновљивих извора енергије. Последично, важећи плански документи нису израђени на основу савремених критеријума климатске отпорности, очувања биодиверзитета, кумулативних утицаја, декарбонизације, просторне оптимизације обновљивих извора енергије, нити садрже систематско мапирање еколошке осетљивости простора које RED 3 подразумева као неопходан предуслов за одређивање зона убрзаног развоја. Из тог разлога, непосредно преузимање концепта <i>Renewables Acceleration Areas (RAA)</i> у	
--	--	--	--

		законодавство Републике Србије без претходног усклађивања система заштите природе и без свеобухватне модернизације просторног планирања носи ризик да се инструмент чији је циљ смањење конфликта у пракси претвори у њихов извор. Уместо да убрза развој обновљивих извора енергије, прерано успостављање RAA може довести до повећања угрожавања значајних природних ресурса, правне несигурности, већег броја управних и судских спорова, отпора локалних заједница и кашњења инвестиција, управо због тога што неће постојати поуздана основа за доказивање да су одабране локације заиста просторно и еколошки најпогодније. РЕД 3 директива не захтева да државе најпре успоставе RAA већ да државе изврше координисано мапирање простора, процену еколошке осетљивости и стратешко просторно планирање са проценом утицаја на животну средину. RAA се успостављају тек као пресек тако идентификованих услова и локација које могу бити одређене као зоне убрзаног развоја обновљивих извора енергије. Имајући у виду наведено, сматрамо да би преношење одредаба РЕД 3 директиве које се односе на Renewables Acceleration Areas требало спроводити постепено и у јасно дефинисаном редоследу. Као први корак неопходно је окончати усклађивање правног оквира Републике Србије и правних тековина Енергетске заједнице са Директивом о птицама, Директивом	
--	--	---	--

		о стаништима и Оквирном директивом о водама, успоставити поступак Appropriate Assessment и поступак процене из члана 4(7) Оквирне директиве о водама, унапредити систем заштите подручја од значаја за очување природе и модернизовати просторне планове у складу са Париским споразумом, Европским зеленим договором и савременим политикама декарбонизације. Тек након успостављања ових предуслова може се приступити одређивању зона убрзаног развоја обновљивих извора енергије на начин који је у складу са концептом RED 3 и који ће истовремено обезбедити правну сигурност инвеститорима, висок ниво заштите животне средине и већу друштвену прихватљивост енергетске транзиције. Приликом одређивања зона убрзаног развоја обновљивих извора енергије потребно је применити принцип <i>"прво већ изграђени простори"</i>, што подразумева да се приоритет даје кровним фотонапонским системима, паркинзима, индустријским комплексима, браунфилд локацијама, површинским коповима, депонијама и другим деградираним површинама. Само уколико се покаже да ови потенцијали нису довољни за остваривање националних циљева, могу се разматрати нове greenfield локације, уз пуно поштовање прописа о заштити природе и просторном планирању. РЕД 3 директива не подразумева убрзавање процедура на било којим локацијама. Напротив,	
--	--	---	--

		убрзане процедуре могуће су тек након претходно спроведеног стратешког просторног планирања, заснованог на поузданим подацима о биодиверзитету и животној средини, како би се унапред идентификовала подручја погодна за развој обновљивих извора енергије уз најмањи могући ризик по природу. Истовремено, зоне не би требало да обухватају заштићена подручја, главне миграторне коридоре нити друга подручја идентификована као осетљива на основу доступних података о биодиверзитету. Приликом одређивања зона убрзаног развоја обновљивих извора енергије неопходно је применити принцип просторне хијерархије, односно предност дати површинама које су већ изграђене или деградиране. Такав приступ у потпуности је у складу са циљевима RED 3 директиве, чија је суштина да се убрза развој обновљивих извора енергије уз истовремено избегавање или свођење на минимум негативних утицаја на биодиверзитет, водне ресурсе и друге природне вредности. То подразумева да је одређивање зона убрзаног развоја могуће тек након идентификације и одговарајуће заштите подручја високе природне вредности. Европско искуство показује да су јасни механизми заштите природе предуслов за успешан развој обновљивих извора енергије, јер повећавају правну сигурност, смањују ризик од	
--	--	---	--

		судских спорова и омогућавају ефикасније издавање дозвола. У Србији, међутим, поступак идентификације и заштите подручја од значаја за биодиверзитет још није завршен, нити су у оквиру Полазних основа представљени критеријуми на основу којих ће се утврђивати зоне убрзаног развоја. Због тога постоји ризик да се концепт RED 3 сведе искључиво на скраћивање процедура, без успостављања неопходних механизма за спречавање негативних утицаја на природу и животну средину. У државама чланицама Европске уније, одређивање зона убрзаног развоја није самосталан инструмент за убрзавање издавања дозвола, већ представља завршни корак процеса који подразумева постојање идентификованих и заштићених подручја од значаја за биодиверзитет, спроведено стратешко просторно планирање и развијене механизме процене прихватљивости планова и пројеката за природу и водна тела. Овај институт у правном систему Европске уније развијен је као део ширег регулаторног оквира који већ обезбеђује висок ниво заштите природе и вода, првенствено кроз примену Директиве о стаништима, Директиве о птицама и Оквирне директиве о водама. Скрећемо пажњу да је Европска комисија крајем 2025. године предложила укључивање одредаба	
--	--	--	--

		Директиве о стаништима, Директиве о птицама и Оквирне директиве о водама у правни оквир Енергетске заједнице управо зато што одржив развој обновљивих извора енергије захтева постојање јасних и правно обавезујућих механизма заштите природе. <u>Предлог предвиђа заштиту Емералд подручја, номинованих Емералд подручја, Рамсарских подручја, национално заштићених подручја и других подручја од значаја за очување природе.</u> Полазне основе, међутим, не узимају у обзир ову околност нити објашњавају на који начин ће се одређивање зона убрзаног развоја ускладити са будућим обавезама Републике Србије у оквиру Енергетске заједнице. У ситуацији када Србија још није успоставила потпун систем заштите подручја од значаја за биодиверзитет нити примењује одговарајућу оцену прихватљивости за еколошку мрежу, постоји ризик да се институт зона убрзаног развоја примени без неопходних механизма заштите животне средине који представљају његов саставни део у правном систему Европске уније. Полазне основе потребно је допунити јасним опредељењем да ће одређивање зона убрзаног развоја обновљивих извора енергије бити засновано на: • претходно спроведеном просторно-енергетском мапирању заснованом на	
--	--	---	--

		најбољим доступним подацима о биодиверзитету и животној средини; - искључивању заштићених подручја, подручја у поступку заштите, Емералд подручја, подручја међународног значаја, главних миграторних коридора и других подручја високе природне вредности; - давању приоритета већ изграђеним, вештачким и деградираним површинама, у складу са приступом прописаним RED 3 директивом; - пуном поштовању процедура стратешке процене утицаја, процене утицаја на животну средину и учешћа јавности.	
4.	Потребно је прецизније уредити примену начела транспарентности, јавности и учешћа заинтересоване јавности	Полазне основе као једно од основних начела предвиђају начело транспарентности, јавности и учешћа заинтересоване јавности, наводећи да поступци планирања, одређивања зона убрзаног развоја, издавања дозвола и доношења одлука треба да буду јасни, доступни и засновани на правовременом информисању јавности, уз поштовање прописа којима се уређују процена утицаја на животну средину, стратешка процена утицаја, заштита природе и планирање и изградња. Међутим, овакво опредељење остаје на нивоу начела и није праћено образложењем на који начин ће се оно обезбедити у пракси. Посебно није јасно на који начин ће јавност бити укључена у поступак одређивања зона убрзаног развоја	Коментар је прихваћен у начелу. Полазне основе већ утврђују транспарентност, јавност и учешће јавности као основно начело. Конкретне фазе, рокови и начин учешћа јавности не уређују се полазним основама, већ ће бити уређени Нацртом закона и примењивим прописима о просторном планирању, стратешкој процени, процени утицаја, заштити природе и приступу информацијама. Одређивање зона неће умањити постојећа права јавности, укључујући права из Архуске конвенције.

		обновљивих извора енергије, који представља нову фазу планирања са значајним последицама по коришћење простора и заштиту природе. Имајући у виду да RED 3 директива предвиђа убрзавање поступака издавања дозвола тек након претходно спроведеног стратешког планирања, управо је фаза одређивања зона кључна за обезбеђивање учешћа јавности и разматрање различитих интереса. Стога је потребно јасно дефинисати у којим фазама ће јавност бити укључена, на који начин ће бити информисана, који ће рокови важити за достављање примедби и на који начин ће надлежни орган бити у обавези да се изјасни о достављеним коментарима. Посебно је важно обезбедити да одређивање зона убрзаног развоја не доведе до сужавања или формализовања постојећих права јавности на учешће која произлазе из прописа којима се уређују процена утицаја на животну средину, стратешка процена утицаја као и из међународних обавеза Републике Србије укључујући Архуску конвенцију. РЕД III Директива недвосмислено упућује државе чланице на примену Архуске конвенције, посебно одредби које се односе на учешће јавности и приступ правосуђу, што је неопходно применити у поступку измене прописа и касније њиховом спровођењу.	
--	--	--	--

		Транспарентност би требало да укључи и унапређење и дигитализацију размене докумената у поступцима доношења одлука тако да, увек када је то могуће, документи буду у машински читљивом формату и доступни јавности у јавно доступним регистрима без накнаде.	
5.	Прерано је да Србија транспонује већину одредби из RED 3 директиве	Многе одредбе RED 3 су контроверзне и још увек релативно непроверене унутар ЕУ. На пример, одредбе о издавању дозвола су веома сложене и делимично контрадикторне, и могу да повећају правну несигурност и отпор јавности према обновљивој енергији. Неке од њих су такође у супротности са судском праксом Европског суда правде. Упркос журби у којој је RED 3 развијен, скоро ниједна од држава чланица још увек није у потпуности транспоновала и имплементирала ову директиву. Стога би имало смисла да Србија сачека и научи лекције на основу имплементације у ЕУ. Одредбе RED 3 се ослањају на то да су све мере заштите животне средине ЕУ успостављене и да добро функционишу, што још увек није случај у Србији. У вези са RED 3 (Директива (ЕУ) 2023/1791), препоручујемо следеће: • За чланове 15б, 15ц, 15д, 15е, ограничити зоне убрзаног развоја обновљивих извора енергије на неколико деградираних, постиндустријских локација за које су подаци о животној средини већ доступни. За будуће дефинисање зона убрзаног развоја обновљивих извора енергије	Коментар се не прихвата. Усклађивање са релевантним деловима RED III представља обавезу утврђену Реформском агендом и не може се одложити до стицања искустава држава чланица ЕУ. Нацрт ће пренети решења RED III уз прилагођавање домаћем правном систему и уз очување захтева заштите животне средине, природе, вода и учешћа јавности. Конкретни предлози у погледу обухвата зона, технологија и поступака биће размотрени при изради Нацрта, али полазне основе нису место за утврђивање текста појединачних чланова.

		потребно је обезбедити временски довољно дуге рокове за мапирање и одређивање подручја, како би се осигурало да се адекватни подаци о биодиверзитету и тренутним и потенцијалним будућим заштићеним подручјима могу прикупити и узети у обзир. На пример, из зона убрзаног развоја ОИЕ морају бити искључени подручја која ће бити део мреже Натура 2000, Емералд подручја, номинована Емералд подручја, Рамсарска подручја, национално заштићена подручја и друга подручја од значаја за очување природе. • У члану 15ц, искључити електране на сагоревање биомасе и хидроелектране из зона убрзаног развоја обновљивих извора енергије, јер су то технологије са великим утицајем које увек захтевају детаљне процене. • Дати приоритет члановима 3 (циљ за 2030. годину), 16 (главни принципи издавања дозвола), 16д(2) и 16е (рокови од 1 месеца за издавање дозвола за соларне системе и топлотне пумпе). Следећа одредба у члану 16(7) је посебно важна: <i>„Државе чланице ће обезбедити одговарајуће ресурсе како би осигурале квалификовано особље, усавршавање и преквалификацију својих надлежних органа у складу са планираним инсталираним капацитетом за производњу обновљиве енергије предвиђеним у њиховим интегрисаним националним плановима за енергију и климу поднетим у складу са члановима 3 и 14 Уредбе (ЕУ) 2018/1999“.</i>	
--	--	--	--

		• Још увек не треба транспоновати чланове 16а, 16б, 16ц, 16д(1) 3 и 16ф. Члан 16а садржи рокове за издавање дозвола који нису реални за већину земаља ЕУ, а камоли за Србију, а покушај њихове примене би вероватно нарушио квалитет процеса и довео до већег противљења јавности. Члан 16а такође садржи неприхватљиве одредбе које омогућавају да се многи пројекти у зонама убрзаног развоја обновљивих извора енергије изузму од спровођења процене утицаја на животну средину. Ово је у супротности са обавезама Србије према Уговору о Енергетској заједници, који захтева пуну примену Директиве о процени утицаја на животну средину када такви пројекти могу имати значајан утицај на животну средину, а такође представља кршење Архуске конвенције. Поступак процене утицаја на животну средину је кључно средство за примену члана 6 Архуске конвенције. Такође олакшава спровођење члана 9(3) о приступу правди, у вези са одређеним пројектима. То је једина законски прописана прилика да се детаљно испитују утицаји појединачних пројеката на животну средину на транспарентан начин. Омогућава много специфичнију процену него процес стратешке процене утицаја на животну средину, који обухвата целе планове или програме. Иако је важна за информисање јавности и служи као основа за јавне консултације у раној фази, у пракси, стратешка процена утицаја често није довољно детаљна да би у потпуности	
--	--	--	--

		идентификовала утицаје појединачног пројекта. Ипак, горе наведени чланови у RED 3 се у великој мери ослањају на поступак стратешке процене утицаја за планове или програме којима се одређују зоне убрзаног развоја обновљивих извора енергије. Они се такође ослањају на Директиву о стратешкој процени утицаја као главну прилику да јавност, на коју ће зоне убрзаног развоја обновљивих извора енергије и потенцијални пројекти обновљивих извора енергије имати утицај, изрази своје мишљење. Они омогућавају да се заобиђе поступак процене утицаја на животну средину за инсталације обновљивих извора енергије у зонама убрзаног развоја обновљивих извора енергије, осим ако орган за издавање дозвола не утврди да је <i>„врло вероватно да ће пројекат изазвати значајне непредвиђене негативне ефекте с обзиром на еколошку осетљивост географског подручја у којем се пројекат налази, а који се не могу ублажити мерама идентификованим у плановима којима се одређују зоне убрзаног развоја или које је предложио носилац пројекта“</i>. Чак и тада, <i>„У случају оправданих околности, укључујући и када је потребно убрзати примену обновљивих извора енергије ради постизања климатских циљева и циљева обновљивих извора енергије, државе чланице могу изузети пројекте ветроелектрана и соларних фотонапонских система од таквих процена“</i>. Претпоставка у овим чланцима је да органи који издају дозволе ревносно захтевају процену утицаја на животну средину за постројења за обновљиве изворе енергије чак и	
--	--	--	--

		када то није прописано Директивом о процени утицаја на животну средину. Али то није случај у Србији. Србија је тек недавно почела да примењује критеријуме из Анекса 3 Директиве о процени утицаја на животну средину, а увођење нових и збуњујућих правила која би важила само за један сектор, било би контрапродуктивно. Увођење претпоставке да процена утицаја на животну средину није потребна за пројекте у зонама убрзаног развоја обновљивих извора енергије и наметање кратког рока за проверу (screening) у супротности је са принципом предострожности. Пошто је поступак процене утицаја на животну средину често једина шанса да јавност коментарише такве пројекте у Србији. Учешће јавности је отежано за пројекте за које органи за издавање дозвола сматрају да им није потребна студија о процени утицаја, што често резултира негативном реакцијом јавности. Транспозиција RED 3 би проширила овај ризик на све пројекте обновљивих извора енергије у зонама убрзаног развоја ОИЕ. Уместо транспоновања ових одредби, Србија би требало да: ◦ Примени одредбе РЕД II како би се обезбедили разумни рокови за процесе процене утицаја на животну средину, „one stop shop“ и могућност онлајн подношења докумената за издавање дозвола.	
--	--	--	--

		◦ Обезбеди адекватан капацитет особља за благовремену и квалитетну обраду захтева за дозволе. ◦ Фокусира се на „win win“ опције, као што су кровне соларне електране и топлотне пумпе, као и већи пројекти на локацијама као што су напуштени рудници и индустријска подручја. ◦ Фокусира се на побољшање примене процене утицаја за животну средину, Оквирних директива о стаништима, птицама и водама, укључујући одредбе о јавним консултацијама, како би се смањили правни изазови против пројеката обновљивих извора енергије.	
6.	Потребно је реално сагледати потенцијале и ризике у вези са биогасом и водоником	Полазне основе помињу да ће побољшање регулаторног оквира за гасове из обновљивих извора енергије, укључујући биометан и водоник, посебно у области статуса произвођача из обновљивих извора, гаранција порекла, мерења, пружања података и приступа систему за транспорт и дистрибуцију гаса створити услове за развој нових облика производње и коришћења енергије из обновљивих извора, као и за постепену декарбонизацију гасног сектора. Међутим, иако су неке одредбе неопходне како би се омогућио развој обновљивог водоника за неколико одабраних одговарајућих намена (углавном у хемијском сектору, авијацији и транспорту на велике удаљености), важно је не стварати нереална очекивања. Тренутна инфраструктура гасног сектора не може бити декарбонизована, јер је веома мало вероватно	Коментар је размотрен. Циљ измена није да се законом утврђују пожељне количине, приоритетне крајње намене или обавеза увођења водоника и биометана у гасну мрежу, већ да се успостави правни оквир који захтева RED II, укључујући гаранције порекла, статус произвођача, мерење и транспарентне и недискриминаторне услове приступа систему. Конкретан развој ових технологија зависиће од стратешких докумената, техничке и економске оправданости и испуњености критеријума одрживости.

		да ће количине гаса које су сада доступне икада бити замењене обновљивим водоником или биометаном. У већини случајева мораће да се замени електрификацијом и геотермалном енергијом. За производњу водоника потребна је огромна количина обновљиве енергије, што покреће забринутост око одрживости технологије. Европски ревизорски суд, између осталог, позвао је на проверу реалности амбиција ЕУ у вези са водоником. С обзиром на то, водоник треба користити само у секторима где је смањење емисија и директна електрификација веома тешка, углавном у хемијском сектору, авијацији и транспорту на велике удаљености. Мешање водоника са гасом нема много смисла јер се може додати само до око 20% без изазивања прекомерне корозије редовних гасовода, стога неће довести до декарбонизације. Употреба биогаса доводи до емисије угљен-диоксида, тако да може бити прихватљива само на малом, локалном нивоу. Биометан се обично производи од надограђеног биогаса (око 90% широм света данас) коришћењем енергетски интензивних технологија. За разлику од биогаса, биометан се може убризгавати у постојеће гасне мреже, што у неким случајевима подиже амбиције за производњу великих количина.	
--	--	---	--

		Стога, иако Србија треба да транспонује одређене одредбе у вези са обновљивим водоником и биометаном, требало би да избегава промоцију њиховог увођења у гасну мрежу и требало би да ограничи употребу водоника на секторе где је апсолутно неопходан, због високе цене и енергетског интензитета.	
7.	Потребно је допунити члан 3. Закона о коришћењу обновљивих извора енергије, којим су дефинисани циљеви уређивања, тако да се као један од циљева препозна и успостављање функционалног правног, институционалног, административног, техничког и финансијског оквира за активно учешће крајњих купаца у коришћењу енергије из обновљивих извора, посебно кроз купце-произвођаче, стамбене заједнице и заједнице обновљивих извора енергије.	Предложена допуна је потребна ради усклађивања циљева закона са RED II и RED 3 директивама, које препознају активну улогу крајњих купаца у коришћењу енергије из обновљивих извора. Полазне основе већ препознају начело активног учешћа грађана, локалних заједница и привреде у енергетској транзицији, наводећи да закон треба да омогући развој купаца-произвођача, заједничке производње и коришћења енергије у зградама, заједница обновљивих извора енергије и нових модела финансирања и пословања. Међутим, потребно је да се овај правац јасније одрази и у циљевима закона из члана 3, како би активна улога крајњих купаца била препозната као један од циљева уређивања. RED II у члану 21, став 1. и став 2. тач. (а), (б) и (д) уређује право крајњих купаца да постану купци који производе електричну енергију из обновљивих извора за сопствену потрошњу, укључујући право на производњу, сопствену потрошњу, складиштење, продају вишкова и накнаду за електричну енергију предату у мрежу. Члан 21. став 4. исте директиве препознаје и	Предлог ће бити размотрен при изради Нацрта закона. Полазне основе већ препознају активно учешће крајњих купаца, купаца-произвођача и заједница обновљивих извора енергије као један од кључних праваца измена. Да ли је потребна и допуна општег члана о циљевима закона биће оцењено приликом формулисања Нацрта.

		могућност заједничког деловања купаца-произвођача који се налазе у истој згради, укључујући вишестамбене зграде. RED II у члану 22. уређује заједнице обновљивих извора енергије, укључујући њихово право да производе, троше, складиште, продају и деле енергију из обновљивих извора унутар заједнице, као и обавезу држава да обезбеде подстицајан оквир за њихов развој и уклањање неоправданих регулаторних и административних препрека.	
8.	Потребно је прописати да се у оквиру заједнице обновљивих извора енергије може делити енергија произведена у производним објектима који су у власништву заједнице, енергија произведена у производним објектима из обновљивих извора енергије који су, на основу одговарајућег правног односа, стављени на располагање заједници, као и енергија произведена у производним објектима купаца-произвођача који су чланови те заједнице, уз очување права и обавеза чланова као крајњих купаца, односно купаца-произвођача.	Полазне основе већ препознају потребу унапређења правног оквира за заједнице обновљивих извора енергије, укључујући уклањање неоправданих препрека, приступ тржишту, могућност производње, потрошње, складиштења, продаје и дељења енергије у оквиру заједнице, као и учешће домаћинстава, локалних самоуправа и других субјеката. Такође се препознаје потреба унапређења положаја купаца-произвођача, укључујући продају вишкова произведене електричне енергије, складиштење енергије и заједничко коришћење енергије у зградама. Члан 22. Директиве (ЕУ) 2018/2001 предвиђа право заједница обновљивих извора енергије да производе, троше, складиште, продају и деле обновљиву енергију унутар заједнице, уз задржавање права и обавеза чланова као купаца. Исти члан предвиђа обавезу успостављања подстицајног оквира за развој заједница обновљивих извора енергије, укључујући	Предлог ће бити размотрен при изради Нацрта закона. Полазне основе већ предвиђају унапређење права заједница да производе, троше, складиште, продају и деле енергију. Конкретан обухват производних објеката чија се енергија може делити, као и правни основ њиховог стављања на располагање заједници, представља питање нормативне разраде Нацрта и мора бити усклађен са RED II, правилима тржишта, мерења, балансне одговорности и коришћења мреже.

		уклањање неоправданих административних и регулаторних препрека и сарадњу оператора дистрибутивног система са заједницама ради омогућавања трансфера енергије унутар заједнице. Члан 21. исте директиве предвиђа право купаца који сами производе електричну енергију из обновљивих извора да произведену енергију користе за сопствену потрошњу, складиште и продају вишкове, уз задржавање права и обавеза као крајњих купаца.	
9.	Потребно је прецизирати територијални критеријум „близине” из члана 62. Закона о коришћењу обновљивих извора енергије. Потребно је прописати да се сматра да су у близини производног објекта заједнице обновљивих извора енергије они чланови чије је пребивалиште, седиште или локација пословног простора на подручју јединице локалне самоуправе у којој се налази производни објект заједнице.	Важећа формулација члана 62. Закона о коришћењу обновљивих извора енергије преузима појам „близине” из Директиве (ЕУ) 2018/2001, али га не разрађује на начин који омогућава предвидиву примену у пракси. Предложено решење ослања се на већ познат територијални критеријум из Закона о енергетици, који код енергетских заједница грађана полази од подручја јединице локалне самоуправе. Полазне основе већ препознају потребу унапређења правног оквира за заједнице обновљивих извора енергије, укључујући мере за уклањање неоправданих препрека, приступ тржишту, могућност производње, потрошње, складиштења, продаје и дељења енергије у оквиру заједнице, као и учешће домаћинства, локалних самоуправа и других субјеката.	Предлог ће бити размотрен при изради Нацрта закона.

		Међутим, функционална примена ових решења захтева да се појам „близине” из члана 62. Закона јасно одреди, како би се избегла различита тумачења у погледу тога који чланови могу вршити контролу над заједницом обновљивих извора енергије. Везивање овог критеријума за подручје јединице локалне самоуправе у којој се налази производни објект заједнице представља предвидиво, проверљиво и административно применљиво решење, које је у складу са локалним карактером заједница обновљивих извора енергије и циљем уклањања непотребних препрека за њихов развој.	
10.	Потребно је да будући нацрт закона предвиди успостављање посебних мера подршке за заједнице обновљивих извора енергије, како би се омогућила њихова стварна примена у пракси. Ове мере требало би да обухвате шири сет финансијских, фискалних, економских, техничких и регулаторних инструмената подршке. То нарочито укључује: - специјализоване финансијске инструменте, као што су повољне кредитне линије и гаранцијски механизми; - фискалне и економске подстицаје, укључујући пореске олакшице и инвестиционе субвенције; - техничку и припремну подршку за израду студија изводљивости, пројектне и техничке	Полазне основе већ препознају потребу унапређења правног оквира за заједнице обновљивих извора енергије, укључујући мере за уклањање неоправданих препрека, приступ тржишту, могућност производње, потрошње, складиштења, продаје и дељења енергије у оквиру заједнице, као и учешће домаћинства, локалних самоуправа и других субјеката. Међутим, без посебно прилагођених мера подршке, овај модел ће у пракси остати доступан пре свега актерима који већ имају довољно сопственог капитала, стручног знања, административних капацитета и институционалне подршке. Интегрисани национални енергетски и климатски план Републике Србије такође препознаје потребу подршке за развој заједница обновљивих извора енергије и енергетских заједница грађана. У оквиру мере МП_Д36 предвиђено је јачање њихове улоге и рада путем	Полазне основе већ предвиђају подстицајни оквир и уклањање неоправданих препрека за развој заједница обновљивих извора енергије. Међутим, појединачни финансијски, порески, кредитни и буџетски инструменти не могу бити уређени овим законом и зависе од прописа о државној помоћи, јавним приходима, буџету и расположивим програмима подршке. Нацртом ће се размотрити нормативни основ за мере које припадају области обновљивих извора енергије.

	документације, као и правних и организационих модела; - прилагођене услове за учешће у поступцима доделе подстицаја за производњу енергије из обновљивих извора, укључујући тржишне премије, посебне квоте, ниже или прилагођене финансијске инструменте обезбеђења, поједностављене услове учешћа; - поједностављене, пропорционалне и недискриминаторне услове за прикључење и коришћење дистрибутивне мреже. Мере подршке треба уредити на транспарентан, недискриминаторан и пропорционалан начин, уз уважавање специфичности заједница обновљивих извора енергије, њихове локалне природе, ограничених финансијских, техничких и административних капацитета, као и чињенице да њихова основна сврха није остваривање финансијске добити, већ обезбеђивање еколошких, економских и социјалних користи за чланове заједнице и локално подручје у којем делују.	израде и имплементације специјализованих финансијских инструмената, као и обезбеђивање наменских фискалних и економских подстицаја за додатно коришћење обновљивих извора енергије. Члан 22. став 4. Директиве (ЕУ) 2018/2001 предвиђа обавезу успостављања подстицајног оквира за промовисање и олакшавање развоја заједница обновљивих извора енергије, укључујући доступност алата који олакшавају приступ финансирању и информацијама. Члан 22. став 7. исте директиве предвиђа да се приликом обликовања система подршке морају узети у обзир специфичности заједница обновљивих извора енергије, како би им се омогућило да се за подршку такмиче равноправно са другим учесницима на тржишту. Члан 4. Директиве (ЕУ) 2018/2001 омогућава државама да примењују системе подршке за енергију из обновљивих извора, под условом да су они транспарентни, недискриминаторни, трошковно ефикасни и усклађени са правилима тржишта.	
11.	Потребно је законом јасно прописати да купци-произвођачи из категорије домаћинства који су стекли право на нето мерење као начин обрачуна, односно, који то право стекну у складу са важећим прелазним одредбама Закона о енергетици, задржавају право на нето мерење док користе производни објекат за	Предложена допуна је потребна ради заштите правне сигурности и легитимних очекивања домаћинства која су инвестирала у соларне електране под постојећим правним и обрачунским оквиром. Законом о енергетици прописано је да се нето мерење утврђено Законом о коришћењу обновљивих извора енергије примењује	Предлог ће бити размотрен при изради Нацрта закона, уз уважавање правне сигурности и заштите стечених права. Полазне основе не утврђују трајање појединачних обрачунских модела. Ово питање мора бити усклађено са прелазним одредбама Закона о енергетици, уговорним односима са снабдевачем и будућим

	који је одобрено прикључење и на основу којег су стекли статус купца-произвођача.	најкасније до 31. децембра 2026. године, али и да се ово ограничење не примењује на купце-произвођаче са нето мерењем који тај статус стекну за производни објект за који су поднели захтев за прилагођавање мерног места до 31. децембра 2026. године. Међутим, Закон не прописује до када ће овај обрачун важити. Такође, приликом промоције модела купца-произвођача, у средствима јавног информисања (линк 1, линк 2) комуницирано је да ће домаћинства која добију право на нето мерење, као начин обрачуна, то право користити током животног века соларне електране. На основу таквих информација, као и важећих прописа и очекиваних уштеда, грађани су доносили инвестиционе одлуке и процењивали исплативост улагања. Нето мерење има карактер механизма подршке за производњу електричне енергије из обновљивих извора за сопствену потрошњу, јер домаћинствима омогућава да у оквиру обрачунског периода предату и преузету електричну енергију нетирају у kWh чиме се смањује трошак енергије и побољшава економска исплативост улагања у соларну електрану. Овакав приступ је у складу са широм дефиницијом шеме подршке из члана 2. тачка 5) Директиве (ЕУ) 2018/2001, која обухвата инструменте, шеме и механизме којима се промовише коришћење енергије из обновљивих	моделом обрачуна купаца-произвођача.
--	--	---	---

		извора, између осталог смањењем трошка те енергије. Додатно, члан 6. став 1. Директиве (ЕУ) 2018/2001, предвиђа да се ниво и услови подршке додељене пројектима обновљиве енергије не ревидирају на начин који негативно утиче на већ стечена права и подрива економску одрживост пројеката који већ користе подршку. Предложена допуна је у складу и са Полазним основама, у којима се као један од очекиваних ефеката будућег закона наводи унапређење правне сигурности.	
12.	Потребно је допунити чл. 58. и 59. Закона о коришћењу обновљивих извора енергије, тако да права купца-произвођача буду потпуно усклађена са чланом 21. став 2. Директиве (ЕУ) 2018/2001. Потребно је прописати да купац-произвођач, самостално или посредством агрегатора, има право да производи електричну енергију из обновљивих извора за сопствену потрошњу, складишти сопствено произведену електричну енергију и продаје вишкове произведене електричне енергије, укључујући путем уговора о куповини електричне енергије из обновљивих извора (<i>renewables power purchase agreement</i>), преко снабдевача електричном енергијом, и путем аранжмана директне трговине електричном енергијом из обновљивих извора између учесника на тржишту (<i>peer-to-peer trading arrangements</i>).	Предложена допуна је потребна ради потпунијег усклађивања са чланом 21. став 2. тачка (а) Директиве (ЕУ) 2018/2001, којим је предвиђено да купци који сами производе електричну енергију из обновљивих извора, самостално или посредством агрегатора, имају право да производе обновљиву енергију, укључујући за сопствену потрошњу, да је складиште и да продају вишкове произведене електричне енергије, укључујући путем уговора о куповини електричне енергије из обновљивих извора (<i>renewables power purchase agreement</i>), преко снабдевача електричном енергијом и путем аранжмана директне трговине електричном енергијом из обновљивих извора између учесника на тржишту (<i>peer-to-peer trading arrangements</i>). Полазне основе већ препознају потребу унапређења положаја купца-произвођача, укључујући њихово право да производе електричну енергију за сопствену потрошњу,	Предлог је обухваћен правцем измена наведеним у Полазним основама и биће разрађен у Нацрту. Предвиђа се потпуно усклађивање права купаца-произвођача са чланом 21. RED II, укључујући производњу, сопствену потрошњу, складиштење и продају вишкова. Конкретни уговорни и тржишни модели примењиваће се у складу са Законом о енергетици, правилима тржишта и балансном одговорношћу.

		складиште сопствено произведену електричну енергију, користе вишкове у режиму нето обрачуна или их продају на тржишту. Такође се препознаје потреба уклањања неоправданих административних и регулаторних препрека и јачања активног учешћа грађана, локалних заједница и привреде у енергетској транзицији. Важећи Закон о коришћењу обновљивих извора енергије право купца-произвођача формулише уже, пре свега кроз производњу за сопствену потрошњу, складиштење за сопствене потребе и испоруку вишка електричне енергије у систем, док је однос купца-произвођача у члану 59. претежно везан за снабдевача. Због тога је потребно јасније уредити могућност да купац-произвођач вишкове произведене електричне енергије пласира и кроз друге уговорне и тржишне моделе, под условима прописаним законом.	
13.	Потребно је допунити Закон о коришћењу обновљивих извора енергије тако да се утврди основно право да се електрична енергија произведена у производном објекту стамбене заједнице једновременно утрошена од стране чланова који учествују у шеми расподеле - сматра директном потрошњом стамбене заједнице као купца-произвођача, док би се технички услови мерења, расподеле и обрачуна ближе уредили подзаконским актима.	Према важећем Закону о коришћењу обновљивих извора енергије, купац-произвођач је крајњи купац који је на унутрашње инсталације прикључио сопствени објекат за производњу електричне енергије из обновљивих извора, при чему се произведена електрична енергија користи за снабдевање сопствене потрошње, а вишак произведене електричне енергије испоручује у систем. Закон већ препознаје и посебност стамбене заједнице као купца-произвођача, тако што прописује да производни објекат стамбене заједнице може бити прикључен преко новог или	Предлог ће бити размотрен при изради Нацрта закона

		посебног мерног места у саставу постојећег прикључка. Кључни проблем у примени постојећег решења јесте то што се код стамбене заједнице као купца-произвођача не препознаје директна, односно једновремена потрошња електричне енергије произведене у производном објекту стамбене заједнице и утрошене од стране чланова који учествују у шеми расподеле. Код индивидуалног купца-произвођача, електрична енергија која је произведена и истовремено потрошена иза мерног места не улази у обрачун као електрична енергија преузета из дистрибутивног система и не оптерећује се мрежним накнадама као преузета електрична енергија. Насупрот томе, код стамбене заједнице као купца-произвођача не признаје се директна, односно једновремена потрошња електричне енергије произведене у производном објекту стамбене заједнице и утрошене од стране чланова који учествују у шеми расподеле. Целокупна произведена електрична енергија третира као вишак производње испоручен у дистрибутивни систем, док се потрошња чланова стамбене заједнице третира као преузимање електричне енергије из мреже. На тај начин се мрежне накнаде обрачунавају и на електричну енергију која би, да је реч о индивидуалном	
--	--	--	--

		купцу-произвођачу, била препозната као директна потрошња из мерног места и не би била третирана као енергија преузета из дистрибутивног система. Такво решење доводи до неповољнијег третмана чланова стамбене заједнице у односу на индивидуалне купце-произвођаче, иако се у оба случаја ради о производњи електричне енергије из обновљивих извора за покривање потрошње на месту производње. Предложена допуна је у складу са Полазним основама, које препознају потребу унапређења положаја купаца-произвођача, укључујући заједничко коришћење енергије у зградама и уређење заједничког деловања удружених купаца-произвођача у истој згради. Такође је у складу са чланом 21. Директиве (ЕУ) 2018/2001, који препознаје право купаца који сами производе електричну енергију из обновљивих извора да делују заједнички у истој згради, укључујући вишестамбене зграде. Предложена законска измена У члану 58. став 6. Закона о коришћењу обновљивих извора енергије потребно је допунити одредбу тако да гласи: „У случају из става 5. овог члана, објекат за производњу електричне енергије из обновљивих извора енергије може бити прикључен преко новог или посебног мерног места у саставу постојећег прикључка, сва потрошња електричне енергије унутар стамбене	
--	--	---	--

		заједнице сматра се потрошњом стамбене заједнице као купца-произвођача, а оператор дистрибутивног система је дужан да обезбеди мерење преузете и предате електричне енергије целе стамбене заједнице ради недискриминаторног обрачуна преузете и утрошене електричне енергије од стране стамбене заједнице као купца-произвођача.” После става 6. додати нови став који гласи: „Уколико оператор дистрибутивног система није обезбедио мерење преузете и предате електричне енергије из става 6. овог члана, сматра се да је разлика преузете и утрошене електричне енергије стамбене заједнице као купца-произвођача једнака нули у сваком обрачунском периоду”.	
14.	Потребно је допунити Закон о коришћењу обновљивих извора енергије тако што ће се прописати да се начин обрачуна цене приступа дистрибутивном систему у случају дељења, односно расподеле електричне енергије у оквиру заједнице обновљивих извора енергије уређује методологијом коју доноси Агенција за енергетику Републике Србије. Методологија треба да обезбеди да накнаде за приступ систему у овим случајевима буду транспарентне, предвидиве, трошковно засноване, пропорционалне и недискриминаторне, узимајући у обзир специфичности заједница обновљивих извора енергије и стварно коришћење дистрибутивног	Потребно је унети одредбу којом се прописује основ да се методологијом за одређивање цене приступа систему за дистрибуцију електричне енергије посебно уреди начин израчунавања цене приступа дистрибутивном систему за заједнице обновљивих извора енергије, укључујући случајеве расподеле, односно дељења енергије између чланова заједнице. Ова допуна је неопходна како би се право заједница обновљивих извора енергије на производњу, потрошњу, складиштење, продају и дељење енергије могло применити у пракси. Уколико закон препозна право заједнице да дели енергију својим члановима, али истовремено не	Коментар је размотрен. Начин одређивања цене приступа систему и методологије за обрачун мрежних накнада у надлежности су Агенције за енергетику и уређују се законом којим се уређује енергетика. Закон о коришћењу обновљивих извора енергије може утврдити општа начела правичности, пропорционалности, транспарентности и трошковне заснованости, али не треба да преузима материју методологије приступа систему. Предлог ће бити прослеђен и размотрен са Агенцијом.

	система приликом дељења енергије између чланова заједнице.	постоји јасна, унапред позната, транспарентна и трошковно заснована методологија за утврђивање цене приступа дистрибутивном систему у таквом моделу, право на дељење енергије остаје непотпуно и неприменљиво. Непознати или непредвидиви трошкови приступа дистрибутивном систему представљају регулаторну препреку за развој заједница обновљивих извора енергије. Без јасне методологије није могуће поуздано израчунати економску оправданост пројекта, период повраћаја инвестиције, корист за чланове заједнице, начин расподеле трошкова, као ни финансијске обавезе појединачних чланова. Предложена измена је у складу са чланом 22. став 4. тачка (а) Директиве (ЕУ) 2018/2001, којим је прописано да државе чланице обезбеђују подстицајни оквир за промовисање и олакшавање развоја заједница обновљиве енергије, тако да се, између осталог, уклоне неоправдане регулаторне и административне препреке. Члан 22. став 4. тачка (ц) Директиве (ЕУ) 2018/2001 предвиђа обавезу сарадње оператора дистрибутивног система са заједницама обновљивих извора енергије ради омогућавања трансфера енергије унутар заједнице. Исти члан предвиђа да заједнице обновљивих извора енергије треба да буду предмет правичних, пропорционалних и транспарентних процедура и трошковно заснованих мрежних накнада, тако да	
--	---	--	--

		на адекватан, правичан и уравнотежен начин доприносе укупној расподели трошкова система. Постојање права на дељење енергије без јасно уређених трошкова приступа систему представљало би управо такву препреку.	
15.	Изменом Закона о коришћењу обновљивих извора енергије, Закона о енергетици и других повезаних законских и подзаконских аката потребно је обезбедити увођење поједностављене процедуре прикључења, уз “позитивно ћутање администрације”, за производне објекте који користе обновљиве изворе енергије, односно соларну енергетску опрему снаге до 100 kW, укључујући пројекте купаца-произвођача и заједница обновљивих извора енергије, а под условом да капацитет соларне енергетске опреме не прелази постојећи капацитет прикључења на дистрибутивну мрежу.	Ова измена је потребна ради усклађивања са Директивом (ЕУ) 2023/2431, посебно са чланом 16д, став 2, и чланом 17. Директиве (ЕУ) 2018/2001. Чланом 16 д је прописано да поступак издавања дозвола за постављање соларне енергетске опреме капацитета 100 kW или мање, укључујући купце-произвођаче из обновљивих извора и заједнице обновљиве енергије, не сме трајати дуже од једног месеца. Исти члан предвиђа да се, уколико надлежни органи или субјекти не одговоре у прописаном року након подношења потпуне пријаве, дозвола сматра одобреном, под условом да капацитет соларне енергетске опреме не прелази постојећи капацитет прикључења на дистрибутивну мрежу. Увођење оваквог решења допринело би отклањању једне од најзначајнијих административних препрека за развој малих соларних електрана, посебно код домаћинстава, стамбених заједница, малих предузећа, јавних установа и заједница обновљивих извора енергије. За објекте до 100 kW који не прелазе већ одобрени капацитет прикључења, не постоји оправдање да се примењује процедура која је по	Предлог је у значајном делу обухваћен планираним изменама. Нацртом ће се, у складу са релевантним одредбама RED II и RED III, уредити поједностављени поступци, рок од једног месеца и позитивно ћутање за соларну опрему у оквиру прописаног прага и постојеће одобрене снаге прикључења. Праг и услови примене биће утврђени Нацртом водећи рачуна о сигурности рада система. Питања грађења, аката надлежног органа и ЦЕОП-а уређују се прописима о планирању и изградњи и не могу се у целини решити овим законом.

		сложености блиска поступцима за знатно веће производне капацитете. Ова измена не би угрозила сигурност рада дистрибутивног система, јер се поједностављена процедура примењује само у случају када капацитет соларне енергетске опреме не прелази постојећи капацитет прикључења на дистрибутивну мрежу. На тај начин се задржава техничка заштита система, док се истовремено уклања непотребно административно оптерећење. Поједностављење поступка за објекте до 100 kW омогућило би брже улагање у кровне соларне електране, локалну производњу и потрошњу енергије, као и веће учешће грађана, локалних заједница и јавних објеката у енергетској транзицији. Такође, потребно је изузети кровне електране снаге до 100 kW, из примене прописа из области грађевине који ефективно онемогућавају бржи развој обновљиве енергије за електране мале снаге. Предложено решење је у складу и са начелом пропорционалности. Мали производни објекти из обновљивих извора енергије имају ограничен утицај на систем у односу на велике производне капацитете, па поступак њиховог прикључења треба да буде једноставнији, краћи и предвидљивији. Увођењем рока од једног месеца, уз правило “позитивног ћутања администрације”, где се ћутање надлежног	
--	--	---	--

		органа сматра одобрењем када су испуњени прописани услови, обезбеђује се правна сигурност за инвеститоре и спречава да административна неактивност блокира развој малих ОИЕ пројеката.	
16.	Потребно је допунити Закон о коришћењу обновљивих извора енергије тако да се уведе појам регулаторних тестних подручја, односно регулаторног тестног окружења, за иновативне моделе коришћења енергије из обновљивих извора. Регулаторна тестна подручја требало би уредити као временски, територијално, технички и предметно ограничен механизам који омогућава контролисано тестирање нових модела производње, потрошње, складиштења, дељења, продаје, расподеле, мерења и обрачуна електричне енергије из обновљивих извора, под надзором надлежних органа и уз учешће релевантних актера.	Полазне основе већ препознају потребу унапређења правног оквира за купце-произвођаче, заједничко коришћење енергије у зградама и заједнице обновљивих извора енергије. Међутим, пуна примена ових института захтева претходно тестирање техничких, обрачунских, уговорних и тржишних модела, како би се избегло да поједина решења остану формално прописана, али неприменљива у пракси. Овај механизам би посебно требало да омогући пилотирање модела који још увек нису довољно разрађени у домаћем правном оквиру, укључујући заједничко деловање купаца-произвођача у истој згради, дељење енергије у оквиру заједница обновљивих извора енергије, моделе расподеле произведене електричне енергије, складиштење, локалну флексибилност, учешће агрегатора и аранжмане директне трговине електричном енергијом из обновљивих извора између учесника на тржишту. Законом је потребно прописати основ за успостављање оваквих тестних подручја, док би се подзаконским актом ближе уредили услови за избор пројеката, трајање тестирања, надлежности, улога различитих институција	Предлог се не прихвата за уређивање овим законом у оквиру предметних измена. Регулаторно тестно окружење за моделе мерења, обрачуна, дељења енергије, тржишта и флексибилности превасходно задира у материју Закона о енергетици и надлежности Агенције и оператора система. Поред тога, успостављање могућности привременог одступања од важећих правила захтева посебну анализу овлашћења, заштите купаца, конкуренције и безбедности система. Иновативни пилот-пројекти могу се разматрати у постојећем правном оквиру и у оквиру будућих измена прописа о енергетици.

		попут оператора дистрибутивног / преносног система, Агенције за енергетику Републике Србије итд, могућа ограничена и привремена одступања од појединих правила, као и правила мерења, расподеле, обрачуна, извештавања и заштите права крајњих купаца. Увођење регулаторних тестних подручја не би представљало непознат механизам у домаћем регулаторном контексту, имајући у виду да Народна банка Србије већ користи механизам “Regulatory Sandbox” као инструмент подршке развоју иновативних решења у области платних услуга и финансијског система. Сличан приступ разматра се и у области вештачке интелигенције. Овакав приступ препознат је и у Европској унији у области енергетике, где се регулаторна тестна окружења користе за прилагођавање регулативе енергетској транзицији и тестирање нових модела грађанске енергије, укључујући колективну сопствену потрошњу, заједнице обновљивих извора енергије, дељење енергије, локалну флексибилност и нове моделе расподеле, мерења и обрачуна електричне енергије. Регулаторна тестна подручја не смеју служити за дерогацију прописа којима се уређују заштита животне средине, заштита природе, безбедност мреже, права крајњих купаца и учешће јавности. Њихова сврха треба да буде контролисано тестирање решења која могу допринети уклањању неоправданих регулаторних,	
--	--	--	--

		административних, техничких и обрачунских препрека за развој грађанске енергије и послужити као основ за трајно унапређење правног оквира.	
--	--	--	--

ТАБЕЛА ЗА ДОСТАВЉАЊЕ КОМЕНТАРА

Израда Нацрта закона о изменама и допунама Закона о коришћењу обновљивих извора енергије, као и полазне основе за његову израду

Попуњену табелу је потребно послати на следећу e-mail адресу: oiie@mre.gov.rs;

Назив институције, привредног друштва или физичког лица:		Европа електро доо Нови Сад	
Подаци о подносиоцу: Адреса и/или e-mail и контакт телефон		Балзакова улица бр. 24, 21000 Нови Сад, Србија ПИБ: 105454528, Матични бр: 20385472 Mob: +381 (0) 64 205 17 46, Tel/Fax: +381 (0) 21 503 330 e-mail: office@evropaelektro.rs	
Коментар, питање, мишљење Comment, question, opinion		Образложење коментара Explanation of the comments	Одговор Reply
1.	Омогућити поједностављену процедуру прикључења за фотонапонске електране за сопствену потрошњу (до 150 kW) које немају испоруку у мрежу. Предлаже се прикључење без исходавања нових аката од оператора дистрибутивног система (ОДС). Као доказ техничке исправности увести искључиво обавезу подношења Потврде о исправности и безбедности електричних инсталација од стране лиценцираног инжењера или овлашћене фирме	Објекти већ поседују легалан прикључак на мрежу и граде електрану само за сопствене потребе (уз уградњу zero-injection уређаја и/или батеријског система чији капацитет не прелази одобрену снагу прикључка). Овакви системи не утичу на токове снага у дистрибутивној мрежи нити угрожавају њену стабилност	Предлог је размотрен. Полазне основе већ препознају потребу за поједностављењем и убрзањем поступака за мале соларне системе, у складу са стандардима и решењима садржаним у RED II и релевантним деловима RED III директиве. Приликом израде Нацрта закона биће размотрена могућност увођења поједностављеног режима за фотонапонске електране за сопствену потрошњу које не предају електричну

			енергију у мрежу, уз очување неопходних техничких и безбедносних услова. Питања техничких услова прикључења и поступања оператора система уређују се и законом којим се уређује енергетика, правилима рада система и другим подзаконским актима.
2.	Предвидети поједностављен поступак за фотонапонске електране са испоруком у мрежу снаге до 150 kW. Поступак треба да подразумева само техничко прилагођавање мерног места (двосмерно бројило) и закључење Уговора о снабдевању/предаји са снабдевачем, уз достављање извештаја лиценцираног инжењера. Елиминисати поновни комплетан поступак исходавања Решења о одобрењу за прикључење	Инсталисана снага електране и батеријског система не прелази вредност већ одобрене снаге у смеру преузимања. Дуплирање процедура за издавање нових услова за пројектовање и прикључење за ове објекте представља непотребно административно оптерећење	Предлог је размотрен. Приликом израде Нацрта закона биће размотрена решења за додатно поједностављење поступка прикључења малих фотонапонских електрана, у складу са RED II и релевантним деловима RED III директиве. Међутим, питања одобрења за прикључење, мерења, техничког прилагођавања мерног места и услова рада дистрибутивног система уређују се и Законом о енергетици, правилима рада система и другим релевантним прописима, због чега се не могу у целини уредити Законом о коришћењу обновљивих извора енергије.
3.	Дерегулација и укидање потребе за процедурама кроз ЦЕОП (одобрења локалних самоуправа) за кровне системе. Јасно дефинисати кроз законске и подзаконске акте да изградња фотонапонске електране на крову постојећег, легалног објекта – у оквиру већ одобрених капацитета прикључка – не захтева одобрење локалне самоуправе.	Локалне самоуправе често немају стручне капацитете за тумачење специфичности ОИЕ система. То доводи до неједнаке праксе, различитих захтева и неразумног продужења рокова за издавање решења по члану 145. Закона о планирању и изградњи. Постојање прикључка је већ доказано кроз фактуре за струју.	Предлог је размотрен. Полазне основе предвиђају поједностављење и убрзање поступака за постављање соларне опреме на постојећим вештачким објектима, у складу са европским стандардима из RED II и релевантних делова RED III директиве. Међутим, питања издавања аката у области планирања и изградње,

			обједињене процедуре и надлежности јединица локалне самоуправе уређују се Законом о планирању и изградњи и подзаконским актима донетим на основу тог закона, па се не могу у целини уредити Законом о коришћењу обновљивих извора енергије. Могућност додатног поједностављења биће размотрена у сарадњи са надлежним органима.
4.	Оптимизација мера заштите од пожара и укидање противпожарних сагласности за кровне системе до 150 kW. Избацили обавезу исходавања посебних противпожарних сагласности од Управе за заштиту од пожара. Безбедност осигурати кроз обавезне техничке атесте опреме (СЕ знак), примену важећих стандарда при извођењу и завршни извештај лиценцираног инжењера електротехнике.	Тренутна пракса ригидно третира ове системе као високоризичне индустријске погоне. Савремени инвертори већ поседују напредне интегрисане заштите (нпр. AFCI заштита од лучног споја, аутоматско гашење), а панели су изван објекта. Ризици на кабловима се решавају редовним испитивањем инсталација.	Предлог је размотрен. Питања услова и мера заштите од пожара, потребе прибављања сагласности и примене техничких стандарда уређују се прописима из области заштите од пожара, планирања и изградње и техничких захтева за производе. Због тога се ово питање не може у целини уредити Законом о коришћењу обновљивих извора енергије. Приликом израде Нацрта закона биће размотрена могућност поједностављења поступака за мале кровне соларне системе, у сарадњи са надлежним органима и уз очување захтева безбедности.

ТАБЕЛА ЗА ДОСТАВЉАЊЕ КОМЕНТАРА

Израда Нацрта закона о изменама и допунама Закона о коришћењу обновљивих извора енергије, као и полазне основе за његову израду

Попуњену табелу је потребно послати на следећу e-mail адресу: ois@mre.gov.rs;

Назив институције, привредног друштва или физичког лица:		Савет страних инвеститора	
Подаци о подносиоцу: Адреса и/или e-mail и контакт телефон		Господар Јевремова 47/IV; office@fic.org.rs 011 3281 958, 3281 965	
Коментар, питање, мишљење Comment, question, opinion		Образложење коментара Explanation of the comments	Одговор Reply
1.	Полазне основе наводе да ће се унапредити систем подстицаја и да ће систем аукција бити усклађен са потребама електроенергетског система, принципима транспарентности, конкурентности и тржишним сигнаlima цена, али се не помиње доношење подзаконских аката за организовање трећег круга аукција, нити доношење новог плана система подстицаја или одређивање будућих аукцијских квота. Саветујемо да то буде обухваћено Нацртом.		Коментар је размотрен. Полазне основе утврђују проблеме, циљеве и правце будућих измена закона, а не динамику доношења појединачних подзаконских аката, план система подстицаја или конкретне аукцијске квоте. Организовање наредних аукција, доношење плана система подстицаја и

			утврђивање квота спроводе се на основу посебних аката, анализа потреба електроенергетског система и тржишта.
2.	Предлажемо да се у члану 14 Закона о коришћењу обновљивих извора енергије, допуни концепт да се тржишна премија не исплаћује када је тржишна цена електричне енергије која је основ за израчунавање референтне тржишне цене негативна. Наш предлог би био да се у том случају тржишна премија исплаћује, с тим да износ тржишне премије буде једнак разлици између нуле и референтне тржишне цене, а у сваком случају не виши од остварене цене на аукцији. Примера ради: А. Цена електричне енергије на референтном тржишту износи -86,03 EUR/MWh, Остварена тржишна премија износи 66,00 EUR/MWh Износ који би ушао у обрачунски период за прорачун тржишне премије би износио 66,00 EUR/MWh Б. Цена електричне енергије на референтном тржишту износи -46,03 EUR/MWh, Остварена тржишна премија износи 66,00 EUR/MWh Износ који би ушао у обрачунски период за прорачун тржишне премије би износио 46,03 EUR/MWh	Остварено право на тржишну премију, представља један од главних предуслова за финансирање изградње пројеката који користе обновљиве изворе енергије. Увођење негативне референтне тржишне цене на дан-унапред и унутардневном тржишту SEEPEX-а, као и наведена одредба из члана 14 Закона о коришћењу обновљивих извора енергије, доста смањује подобност оваквих пројеката за финансирање, а такође погоршава и услове који могу да се добију од финансирајућих банака. Стога, оваква мера би била велики подстрек за даљи развој и коришћење обновљивих извора енергије.	Предлог се не прихвата. Важеће правило према коме се тржишна премија не исплаћује у периодима негативних цена има за циљ очување тржишних сигнала и подстицање произвођача да своју производњу прилагођавају условима на тржишту. Предложено решење би практично довело до компензације негативне тржишне цене и могло би да умањи подстицај за тржишно понашање и флексибилност производње. Полазне основе не утврђују формулу за обрачун тржишне премије, а евентуалне измене овог механизма могу се разматрати у фази израде Нацрта, уз оцену утицаја на трошкове система подстицаја, тржишне сигнале и правила о државној помоћи.

3.	У полазним основама нема помена о регулисању Corporate PPA уговора, те у складу с тим препоручујемо да се у Нацрту томе посвети пажња.	Саветујемо да би додатно требало бити обухваћено и укључивање снабдевача електричне енергије као страну која посредује између произвођача продавца и крајњег купца. Снабдевач у таквом аранжману би преузео обавезу да испоручи недостајуће количине електричне енергије крајњем купцу. У складу са тим, препоручујемо да се Законом о изменама и допуна Закона о коришћењу обновљивих извора енергије доврши регулисање Corporate PPA уговора започето изменама Закона о енергетици из 2024. године.	Коментар је размотрен. Корпоративни уговори о куповини електричне енергије (Corporate PPA), укључујући могућност учешћа снабдевача у одговарајућим тржишним аранжманима, уређени су Законом о енергетици. Због тога није потребно да се исти институт поново и паралелно уређује Законом о коришћењу обновљивих извора енергије. При изради Нацрта биће проверена потреба за термилошким и упућујућим усклађивањем са Законом о енергетици, без дуплирања већ успостављеног правног оквира.
4.	Полазне основе говоре о побољшању положаја купаца-произвођача, али, с обзиром на то да су у питању сродни институти, као и то да је институт активног купца уведен у законодавство 2024. године, саветујемо и регулисање положаја активног купца у Нацрту, као и детаљнију обраду те теме.		Коментар је размотрен. Институт активног купца уведен је и уређен Законом о енергетици, који уређује његова права, обавезе и учешће на тржишту електричне енергије. Предмет измена Закона о коришћењу обновљивих извора енергије јесте, пре свега, положај купаца - произвођача и других субјеката у области обновљивих извора енергије. При изради Нацрта биће обезбеђена међусобна

			усклађеност ова два закона, али нема потребе да се положај активног купца поново уређује овим законом.
5.	Полазне основе говоре о убрзању издавања дозвола, контакт тачкама и транспарентности поступка, али саветујемо и прецизирање детаљнијих критеријума за издавање енергетске дозволе. Сходно томе, неопходно је ускладити, поред Правилника о енергетској дозволи, Закон о енергетици, и Правилник о лиценци за обављање енергетске делатности и сертификацији, и то не само у вези са дозволама већ и са лиценцама које још увек не постоје за одређене енергетске активности за које су прописане (нпр. за агрегаторе).		Коментар је размотрен. Критеријуми и поступак издавања енергетске дозволе, лиценце за обављање енергетске делатности и питања лиценцирања појединих учесника на тржишту уређују се Законом о енергетици и подзаконским актима донетим на основу тог закона, а не Законом о коришћењу обновљивих извора енергије. Полазне основе се односе на унапређење и убрзање поступака издавања дозвола за пројекте обновљивих извора енергије у оквиру предмета овог закона. Питања која захтевају измене Закона о енергетици и одговарајућих подзаконских аката биће разматрана у оквиру надлежних поступака.
6.	Предлажемо да се у члану 26 Закона о коришћењу обновљивих извора енергије, рок од годину дана за продужење статуса привременог повлашћеног произвођача, под условом да је електрана изграђена у конструктивном смислу, измени тако да продужење може да траје две године.	Добијање статуса повлашћеног произвођача електричне енергије подразумева да је електрана трајно прикључена на преносни систем и да је прибављена употребна дозвола како за електрану, тако и за инфраструктуру за прикључење.	Предлог ће бити размотрен у фази израде Нацрта. Полазне основе утврђују основне правце измена и не садрже конкретна нормативна решења нити рокове из

		С обзиром на то да се ради о комплексним инжењерским објектима, који увек и без изузетка захтевају пробни рад (који може трајати најдуже 12 месеци) пре издавања употребне дозволе, рок за продужење од максимум годину дана је исувише кратак.	појединачних чланова закона. Приликом разматрања предлога биће узете у обзир сложеност изградње и пуштања у рад производних објеката, трајање пробног рада и поступка прибављања употребне дозволе, као и потреба да рокови за стицање статуса повлашћеног произвођача остану предвидиви и усклађени са правилима система подстицаја.
--	--	--	--

ТАБЕЛА ЗА ДОСТАВЉАЊЕ КОМЕНТАРА

Израда Нацрта закона о изменама и допунама Закона о коришћењу обновљивих извора енергије, као и полазне основе за његову израду

Попуњену табелу је потребно послати на следећу e-mail адресу: oiie@mre.gov.rs;

Назив институције, привредног друштва или физичког лица:		Кластер за реализацију пројеката водоника (H2)	
Подаци о подносиоцу: Адреса и/или e-mail и контакт телефон		Булевар Ослобођења 267, 11000 Београд miljan@radunovic.rs +381 63 8817622	
Коментар, питање, мишљење Comment, question, opinion		Образложење коментара Explanation of the comments	Одговор Reply
1.	Допуна циљева закона фазним развојем тржишта обновљивих и нискоугљеничних гасова Предлаже се да се у члану 3. Закона, после постојећих тачака, дода нова тачка која гласи: „Подстицање фазног, технолошки неутралног и економски одрживог развоја тржишта обновљивих гасова, обновљивог водоника и других енергената који доприносе мерљивом смањењу емисија гасова са ефектом стаклене баште, уз очување сигурности снабдевања, стабилности енергетског	Развој обновљивог водоника у Републици Србији не може бити посматран изоловано од стања електроенергетског система, расположивости нових ОИЕ капацитета, цене електричне енергије, могућности прикључења, стања гасне инфраструктуре и спремности индустријских потрошача. Зато је потребно да закон препозна фазни приступ, при чему се не одустаје од обновљивог водоника као дугорочног циља, али се омогућава постепена припрема тржишта кроз пилот-пројекте, демонстрационе пројекте, стандарде, мерење, контролисано мешање и индустријску примену.	Предлог је размотрен. Полазне основе већ препознају потребу унапређења регулаторног оквира за гасове из обновљивих извора енергије, укључујући биометан и обновљиви водоник, у делу статуса произвођача, гаранција порекла, мерења, достављања података и приступа гасним системима. Приликом израде Нацрта размотриће се одговарајуће законско уређење развоја обновљивих гасова, у складу са предметом Закона и релевантним одредбама RED II и RED III директива. Нискоугљенични гасови који нису

	система и конкурентности привреде Републике Србије.“		произведени из обновљивих извора не припадају предмету Закона о коришћењу обновљивих извора енергије, па се њихово уређивање не може вршити овим законом.
2.	Увођење појмова „обновљиви гасови“ и „нискоугљенични водоник“ Предлаже се да се у члану 4. Закона додају нове дефиниције: „Обновљиви гасови су гасовити енергенти произведени из обновљивих извора енергије, укључујући биометан, обновљиви водоник и друга гасовита горива из обновљивих извора, у складу са овим законом и законом којим се уређује област енергетике.“ „Нискоугљенични водоник је водоник који није произведен искључиво из обновљивих извора енергије, али чија производња, складиштење, транспорт и коришћење остварују мерљиво смањење емисија гасова са ефектом стаклене баште у односу на упоредиво фосилно гориво, у складу са методологијом прописаном посебним прописом.“ „Нискоугљенични водоник може имати прелазну улогу у развоју тржишта, инфраструктуре и пилот-пројеката, али се не изједначава са обновљивим водоником и не може бити основ за издавање гаранција порекла за енергију из обновљивих извора, осим у делу у којем испуњава услове прописане за обновљиви водоник.“	Увођењем ових појмова избегава се погрешно изједначавање свих облика водоника. Обновљиви водоник остаје примарни циљ овог закона, али се омогућава да се у стратешком, планском и пилот оквиру препознају и нискоугљенична прелазна решења, нарочито у индустрији, саобраћају, сектору гаса и демонстрационим пројектима. На овај начин се избегава и ризик да се фосилни водоник без доказаног смањења емисија представља као обновљива енергија.	Потреба дефинисања обновљивих гасова и обновљивог водоника биће размотрена приликом израде Нацрта, у складу са обимом транспозиције релевантних одредаба RED II и RED III директива. Предлог да се овим законом уреди нискоугљенични водоник не прихвата се, јер се не ради о енергији из обновљивих извора и то питање превазилази предмет Закона.

	Предлаже се и прелазна одредба која гласи: „До доношења посебног прописа којим се уређује методологија за утврђивање смањења емисија гасова са ефектом стаклене баште, мерљиво смањење емисија доказује се применом релевантних методологија утврђених прописима Европске уније (ЕУ) и обавезама преузетим у оквиру Енергетске заједнице, односно одговарајућих српских (SRPS), европских (EN) и међународних (ISO) стандарда.“		
3.	Проширење гаранција порекла на обновљиве гасове, биометан, обновљиви водоник и топлотну енергију Предлаже се да се глава „Гаранција порекла“ измени тако да се гаранције порекла не односе само на електричну енергију произведену из обновљивих извора, већ и на друге облике енергије из обновљивих извора, укључујући обновљиве гасове, биометан, обновљиви водоник и енергију за грејање и хлађење. Предлаже се да се члан 47. допуни новим ставом који гласи: „Право на гаранције порекла има и произвођач енергије из обновљивих извора који производи обновљиве гасове, укључујући биометан и обновљиви водоник, као и енергију за грејање и хлађење из обновљивих извора, у складу са условима прописаним овим законом и	Проширење система гаранција порекла је неопходно како би се крајњим купцима, индустрији, операторима система, снабдевачима и финансијским институцијама омогућило поуздано доказивање порекла енергије из обновљивих извора. Ово је посебно важно за обновљиви водоник, биометан, сектор грејања и хлађења, индустријску декарбонизацију и будуће прекогранично признавање зелених атрибута енергије.	Полазним основама већ је предвиђено унапређење система гаранција порекла и његово проширење на гасове из обновљивих извора, укључујући биометан и обновљиви водоник, као и на енергију за грејање и хлађење. Конкретна законска решења, надлежности за издавање и садржина гаранција порекла биће утврђени приликом израде Нацрта и подзаконских аката, у складу са RED II директивом и релевантним европским стандардима.

	подзаконским актима донетим на основу овог закона.“ Предлаже се да се члан 53. допуни тако да гаранција порекла садржи и податак о томе да ли се односи на: 1. електричну енергију из обновљивих извора; 2. обновљиве гасове; 3. биометан; 4. обновљиви водоник; 5. енергију за грејање; 6. енергију за хлађење.		
4.	Уређење приступа транспортном и дистрибутивном систему природног гаса за обновљиве гасове Предлаже се да се после члана 83. дода нови члан који гласи: „Оператор транспортног система природног гаса и оператор дистрибутивног система природног гаса дужни су да, у складу са законом којим се уређује енергетика, објаве техничке, безбедносне, комерцијалне и друге услове за прикључење постројења за производњу обновљивих гасова, укључујући биометан и обновљиви водоник, као и услове за њихово увођење у транспортни, односно дистрибутивни систем природног гаса.“ „Услови из става 1. овог члана нарочито обухватају захтеве који се односе на квалитет гаса, дозвољене концентрације, притисак, мерење, одоризацију, контролу квалитета, достављање података, безбедност система, трошкове прикључења и поступак одобравања прикључења.“	Без јасних техничких услова за прикључење и увођење обновљивих гасова у систем природног гаса, произвођачи обновљивог водоника и биометана не могу планирати инвестиције. Овај предлог не намеће операторима обавезу да прихвате сваки пројекат, већ обезбеђује транспарентан поступак и унапред познате техничке услове.	Предлог је у начелу прихваћен и већ је обухваћен Полазним основама. Приликом израде Нацрта предвидеће се обавезе оператора транспортног и дистрибутивног система природног гаса у погледу објављивања техничких услова и процене потреба за развојем инфраструктуре ради интеграције гасова из обновљивих извора, у складу са релевантним одредбама RED II директиве. Питања прикључења, приступа систему, безбедности рада, квалитета гаса и методологија за утврђивање трошкова уређују се и законом којим се уређује енергетика, правилима рада система и другим техничким прописима, због чега не могу бити у целини уређена овим законом.

	„Услови из овог члана утврђују се на основу објективних, транспарентних, недискриминаторних и трошковно оправданих критеријума, уз примену релевантних српских, европских и међународних стандарда.“		
5.	Пилот и демонстрациони пројекти контролисаног мешања водоника са природним гасом Предлаже се да се члан 83. допуни новим ставовима који гласе: „У циљу испитивања техничких, безбедносних, метролошких, економских и тржишних услова за коришћење водоника у систему природног гаса, могу се спроводити пилот и демонстрациони пројекти контролисаног мешања обновљивог водоника са природним гасом.“ „Изузетно, у сврху тестирања инфраструктуре, мерења, безбедности, опреме, стандарда и припреме тржишта, пилот и демонстрациони пројекти могу обухватити и нискоугљенични водоник, под условом да се не представља као обновљиви водоник и да не буде основ за издавање гаранција порекла за енергију из обновљивих извора.“ „Пилот и демонстрациони пројекти из овог члана спроводе се у ограниченом обиму, уз претходно прибављено мишљење надлежног оператора система, процену утицаја на безбедност и квалитет снабдевања, план мерења и праћења, примену релевантних стандарда и достављање резултата Министарству.“	Контролисано мешање водоника са природним гасом може бити важан прелазни инструмент за припрему гасне инфраструктуре, индустрије, регулатора и оператора система за будућу примену обновљивог водоника. Овај предлог не уводи обавезну комерцијалну примену мешања, не прописује обавезан удео водоника и не фаворизује конкретну технологију или произвођача опреме. Он само омогућава да се у контролисаним условима испитају технички, безбедносни, метролошки и економски аспекти примене водоника у постојећој гасној инфраструктури.	Предлог није прихваћен. Увођење посебног режима за пилот и демонстрационе пројекте мешања водоника са природним гасом, нарочито када обухвата и нискоугљенични водоник, превазилази предмет Закона о коришћењу обновљивих извора енергије. Такви пројекти захтевају претходно уређење питања безбедности, квалитета гаса, интероперабилности, мерења, заштите крајњих купаца и одговорности оператора у оквиру прописа којима се уређују енергетика, гас и технички захтеви. Могућност спровођења пилот-пројеката може се разматрати у оквиру одговарајућих стратешких, програмских и посебних регулаторних механизма.

	„Пилот и демонстрациони пројекти из овог члана не могу угрозити безбедност рада енергетског система, права крајњих купаца, квалитет испорученог гаса, нити обавезе оператора система утврђене законом којим се уређује област енергетике.“		
6.	Технички стандарди за производњу, мерење, складиштење, дозирање и мешање водоника Предлаже се да се у Закон унесе нова одредба која гласи: „Технички захтеви који се односе на производњу, мерење, складиштење, транспорт, прикључење, увођење у систем, контролисано дозирање, мешање и коришћење обновљивих гасова, биометана и водоника заснивају се на релевантним српским, европским и међународним стандардима, укључујући SRPS, EN и ISO стандарде, у мери у којој су применљиви.“	Ослонац на хармонизоване стандарде спречава стварање непотребних националних техничких баријера, смањује трошкове за инвеститоре и омогућава примену опреме и решења која су већ развијена, тестирана или сертификована на европском и међународном тржишту. Ово је посебно важно за опрему за мерење, контролу, дозирање и мешање водоника са природним гасом.	Технички услови за производњу, складиштење, транспорт, мерење, дозирање и мешање водоника уређују се посебним прописима, техничким правилима и стандардима, а не Законом о коришћењу обновљивих извора енергије у целини.
7.	Консултације са квалификованом стручном јавношћу, привредом, научно-истраживачким организацијама и кластерима Предлаже се да се у члану 84. додају нови ставови који гласе: „Приликом припреме стратешких докумената, програма, планова и подзаконских аката који се односе на обновљиве изворе енергије, обновљиве гасове, обновљиви водоник, биометан, гаранције порекла, сектор грејања и хлађења, интеграцију обновљивих извора у енергетску инфраструктуру и	Развој водоника, биометана, обновљивих гасова, гаранција порекла и контролисаног мешања водоника са природним гасом захтева висок ниво техничког и тржишног знања. Предложени квалитативни критеријуми обезбеђују да у консултације буду укључени субјекти са стварним искуством, јавним активностима и доказивим референцама чије учешће може да има додатну вредност свеукупном процесу. Формулација истовремено штити квалитет консултативног процеса и смањује ризик доношења технички неприменљивих решења. Укључивање	Предлог није прихваћен у предложеном облику. Учешће јавности и заинтересованих страна у припреми закона, стратешких докумената и подзаконских аката обезбеђује се у складу са прописима којима се уређују државна управа, плански систем и учешће јавности. Министарство ће, у зависности од предмета акта, укључивати релевантне представнике привреде, научноистраживачких организација, струковних удружења, кластера и других заинтересованих страна. Није целисходно

	пилот и демонстрационе пројекте, Министарство спроводи консултације са квалификованим представницима привреде, научно-истраживачких организација, струковних удружења, кластера и других релевантних организација које имају доказано искуство и референце у наведеним областима. Квалификованим организацијама из претходног става сматрају се нарочито организације које испуњавају најмање два од следећих услова: 1. имају документовано искуство у области обновљивих извора енергије, водоника , обновљивих гасова, алтернативних горива, индустријске декарбонизације или енергетске транзиције; 2. окупљају или повезују привредне субјекте, научно-истраживачке организације, јавни сектор, операторе система, стручњаке или међународне партнере у наведеним областима; 3. имају реализоване пројекте, студије, анализе, стручне скупове, конференције, обуке, програме сарадње или друге јавно доступне активности од значаја за развој тржишта обновљивих гасова и водоника ; 4. имају искуство у припреми предлога јавних политика, прописа, стратешких докумената, техничких смерница или стручних мишљења у области енергетике, обновљивих извора енергије, алтернативних горива или декарбонизације; 5. учествују у међународним, регионалним или билатералним програмима сарадње, истраживања, развоја, демонстрације или трансфера знања у области обновљивих извора	квалификованих организација не ствара нове институционалне трошкове.	законом прописивати посебан статус „квалификованих организација“ нити унапред утврђивати критеријуме који би појединим организацијама давали посебан положај у консултативном процесу.
--	--	---	---

	енергије, водоника , обновљивих гасова или алтернативних горива. Консултације из овог члана спроводе се на транспарентан начин, уз поштовање начела стручности, непристрасности, спречавања сукоба интереса и недискриминације.“		
8.	Мобилизација међународног финансирања и пренос знања Предлаже се да се у члану 84. дода нови став који гласи: „Мере и активности за остварење јавног интереса у области обновљивих извора енергије могу да обухвате и активности усмерене на мобилизацију финансирања од међународних финансијских институција, билатералних развојних банака, фондова Европске уније и извозних кредитних агенција, укључујући инструменте којима се подстичу демонстрациони пројекти, пренос знања и технологија, развој домаћих капацитета и учешће домаћих привредних субјеката у ланцима вредности обновљивих извора енергије.“	Пројекти обновљивог водоника, биометана, складиштења енергије, секторског повезивања и индустријске декарбонизације су капитално интензивни и у раној фази развоја тржишта захтевају комбинацију приватног капитала, развојног финансирања, техничке помоћи и међународног трансфера знања. Овај предлог не ствара нову буџетску обавезу, већ уводи основ за систематско коришћење постојећих међународних инструмената	Предлог није прихваћен као предмет законског уређивања. Мобилизација међународног финансирања, техничка помоћ, пренос знања и подршка демонстрационим пројектима представљају мере јавне политике и програмске активности које се спроводе кроз стратешке документе, програме, пројекте и расположиве домаће и међународне финансијске инструменте. За њихово спровођење није неопходно уносити посебну одредбу у Закон о коришћењу обновљивих извора енергије.

ТАБЕЛА ЗА ДОСТАВЉАЊЕ КОМЕНТАРА

Израда Нацрта закона о изменама и допунама Закона о коришћењу обновљивих извора енергије, као и полазне основе за његову израду

Попуњену табелу је потребно послати на следећу e-mail адресу: oie@mre.gov.rs;

Назив институције, привредног друштва или физичког лица:		Иван Зафировић	
Подаци о подносиоцу: Адреса и/или e-mail и контакт телефон		Панчево, Јаношикова 121, ivanza4@gmail.com	
Коментар, питање, мишљење Comment, question, opinion		Образложење коментара Explanation of the comments	Одговор Reply
1.	Да ли Министарство има лектора?	Јесте да је документ писан ћирилицом, али врви од сувишних страних речи (нпр. ефекти уместо последице; директива уместо упутство, контактне тачке уместо додирне тачке итд). Бесмислен је израз у тексту - развој обновљивих извора енергије. Циљ је развој употребе обновљивих извора енергије.	Поједини изрази на које је указано представљају устаљену правну и стручну терминологију, укључујући називе правних аката Европске уније и појмове преузете из релевантних прописа. Формулације у Полазним основама ће, где је то оправдано, бити додатно језички унапређене.

2.	1. Приказ проблема који закон треба да реши и њиховог узрока Четврти пасус: Какво би то било просторно-енергетско мапирање подручја погодних за развој коришћења ОИЕ?	Одавно постоје карте учесталости, брзина и снаге ветрова, сунчевог зрачења на територији АП Војводина, а и шире, Србије. Исто тако, одавно су уцртане трасе далековода у Републици и коридори за будућу изградњу. Заправо, енергију ветра је могуће исплативо експлоатисати само на југоистоку Војводине и делу истока уже Србије. Према страним изворима, чак ни тамо. Колико ми је познато има и добрих карти геотермалних вода на простору Србије.	Просторно-енергетско мапирање не своди се на постојеће карте потенцијала ветра, сунчевог зрачења, геотермалних извора или траса електроенергетске инфраструктуре. Оно подразумева координисано сагледавање расположивог потенцијала обновљивих извора, постојеће и планиране енергетске инфраструктуре, очекиване потрошње, могућности прикључења, планске документације, ограничења у области заштите животне средине, природе и вода, као и других релевантних просторних фактора. Постојеће карте и базе података представљаће једну од стручних подлога за овај процес.
3.	1. Приказ проблема који закон треба да реши и њиховог узрока Четврти пасус: На основу којих критеријума ће бити дефинисане зоне убрзаног развоја?Одређивање зона убрзаног развоја употребе ОИЕ и то на основу планских докумената и стручних подлога подручја у којима се не очекују негативни утицаји на животну средину је веома непоуздано и	Те зоне убрзаног развоја могу бити конкретно наведене: велики напуштени каменоломи, површински копови, саниране рекултивисане депоније комуналног отпада, позајмишта глине, песка и сл. грађевинског материјала, пепелишта (депоније пепела), израбоване индустријске зоне, војне базе и аеродроми и друге огромне простране површине у којима је животна средина (и чиниоци животне средине) скоро потпуно уништена (девастирана), а опоравак упитан или врло отежан. У тим комплексима и на тим површинама еколошки ризици су ниски и могући негативни	Коментар се делимично прихвата. Критеријуми за просторно-енергетско мапирање и одређивање зона убрзаног развоја биће ближе разрађени приликом припреме Нацрта закона и одговарајућих планских и подзаконских аката, уз примену прописа којима се

	проблематично.	утицаји не могу значајније погоршати и онако лоше стање животне средине. База података о квалитету животне средине Србије на свим нивоима (националном, регионалном, локалном) је веома сиромашна, а систем праћења квалитета животне средине (разнородни мониторинзи) неразвијен. Многе локалне самоуправе готово ни на који начин не прате стање и квалитет животне средине на својој територији (ваздух, земљиште, површинске и подземне воде, ниво буке, нејонизујуће зрачење, отпад и др) и немају урађене јединствене катастре загађивача. Самим тим ни планска документа и стручне подлоге не могу да пруже довољно доказа да се у неким подручјима не очекују негативни утицаји на животну средину. Осим тога, у многим планским документима (укључујући и извештаје о стратешкој процени утицаја плана на животну средину или извештаја о процени утицаја пројекта на животну средину) су оцене стања и квалитета животне средине и процене утицаја на животну средину дате на основу претпоставки и утисака, а не чињеница. Истраживања о утицају, углавном, изостају, а инострана сазнања се недовољно примењују, а улагачи у ветроелектране их игноришу или не признају. Већина просторних и урбанистичких планова недовољно или уопште не препознаје ризике масовног коришћења обновљивих извора енергије.	уређују планирање и изградња, стратешка процена утицаја, процена утицаја, заштита природе, вода и учешће јавности. Приоритет већ изграђеним, вештачким и деградираним површинама биће узет у обзир у складу са релевантним одредбама RED III. Међутим, Полазне основе не могу унапред утврдити коначан и исцрпан списак конкретних локација, јер се њихова погодност мора утврђивати на основу планског поступка, расположивих података и стручних анализа.
4.	1. Приказ проблема који закон треба да реши и њиховог узрока Седми пасус: ...боље дефинисање оквира јавних политика у циљу уклањања неоправданих административних и регулаторних препрека. Проблем лежи на другој страни.	Уместо олаког оптуживања администрације за спорост и постављања препрека, требало би кроз блиску сарадњу свих установа и државних органа, имаоца јавних овлашћења саставити детаљно и прецизно упутство - водич за добијање грађевинске и употребне дозволе. Очигледно да досадашњи водичи Министарства нису били добри и корисни. Искуства показују да улагачи у ветроелектране више пажње поклањају техничким и грађевинским аспектима плана и	Коментар се прихвата у делу који се односи на потребу јаснијег информисања и вођења подносилаца захтева кроз поступке. Полазне основе предвиђају успостављање контактне тачке и унапређење доступности

		пројекта (саобраћајни прикључци, приступни путеви, атарски путеви, прикључење на трафое и мрежу и сл) и да управо у том делу примене усвојеног плана настају застоји јер улагач није поштовао процедуру и недостају му поједина документа.	информација, што обухвата и припрему јасних упутстава о поступцима, потребним актима и надлежним органима. Навођење потребе за уклањањем неоправданих административних и регулаторних препрека не представља оцену да су сва кашњења последица поступања органа, већ указује на потребу да се поступци учине координисанијим, транспарентнијим и предвидивијим и за органе и за подносиоце захтева.
5.	1. Приказ проблема који закон треба да реши и њиховог узрока Последњи пасус: Сви наведени разлози указују на потребу измене и допуне законског оквира како би се обезбедило ефикасније коришћење домаћих обновљивих потенцијала, већа правна сигурност, бржа реализација пројекта, боља заштита животне средине ... Бржа реализација пројекта и боља заштита животне средине никако не иду заједно. Тада се осетљива питања животне средине занемарују или прећуткују.	Често је немогуће убрзати планове и пројекте изградње ветроелектрана када, на пример, обавезна студија проучавања и мониторинга птица и слепих мишева минимално траје 12 месеци. Још уколико су потребна друга истраживања (утицај на радарска постројења, процена нивоа буке) тешко је то све обавити у једној години.	Убрзање поступака не подразумева изостављање, скраћивање или заобилажење обавезних поступака и стручних истраживања прописаних законом. Циљ је боља координација надлежних органа, паралелно спровођење поступака када је то правно и фактички могуће, јаснији рокови и отклањање непотребних застоја. Обавезна истраживања, укључујући праћење птица и слепих

			мишева, процену утицаја на животну средину и друга испитивања, спроводиће се у складу са прописима којима се уређују заштита животне средине и природе.
6.	Зашто Измене и допуне Закона нису обухватиле и обавезу доношења подзаконских аката (уредби и правилника) којим би била дефинисана правила у планирању ветроелектрана, соларних електрана, биогасних постројења, погона за производњу водоника, батеријских складишта (узајмна удаљеност два или више постројења, одстојање од насеља и осетљивих подручја, растојање од путева и друге инфраструктуре, обавезујуће мере сталног мониторинга, правила и нормативи у праћењу присуства микропластике и инфразвука (вибрација) у животној средини пореклом од ветроелектрана као и мере заштите, увођење одговарајућих правних механизма и гаранција за обавезно потпуно и безбедно уклањање енергетског постројења после окончања његовог животног века, критеријуми и показатељи обавезујућег превременог затварања постројења због неочекиваних негативних утицаја на здравље, безбедност грађана и животну средину и др).	Непостојање појединих подзаконских аката олакшава инвеститорима добијање грађевинске дозволе, али негативно утиче на безбедност и здравље грађана и животну средину. Законодавац у тачки 3. Основна начела за уређивање друштвених односа у овој области није ни споменуто начело превенције и не поштује га.	Предлог се делимично прихвата. Питања техничких услова, просторних критеријума, удаљености од насеља и инфраструктуре, мониторинга утицаја, заштите здравља и животне средине, као и уклањања постројења по престанку рада, у значајном делу уређују се прописима из области планирања и изградње, заштите животне средине и природе, техничких захтева и другим посебним прописима, те не могу бити у целини уређена Законом о коришћењу обновљивих извора енергије. Приликом израде Нацрта биће размотрена потреба за одговарајућим упућујућим и овлашћујућим одредбама у оквиру предмета овог закона. Начела превенције и предострожности примењују се кроз прописе

			којима се уређују заштита животне средине и процена утицаја и њихова примена неће бити ограничена изменама овог закона.
7.	2. Циљеви и очекивани ефекти закона Пети пасус: Закон ће створити основ за просторно-енергетско мапирање подручја потребних за остваривање националних циљева у области обновљивих извора енергије, као и за одређивање зона убрзаног развоја обновљивих извора енергије кроз планске документе. Кроз које планске документе?	Сматрам да само просторни планови Србије и Војводине и, евентуално, просторни планови подручја посебне намене, имају довољно широк обухват и преглед за проучавање и сагледавање поузданог, еколошки осетљивог и безбедног просторно-енергетског мапирања и одређивања зона убрзаног развоја употребе ОИЕ.	Врсте и нивои планских докумената кроз које се може спроводити просторно-енергетско мапирање и одређивати зоне убрзаног развоја биће утврђени у складу са законом којим се уређују планирање и изградња, уз уважавање обухвата, значаја и просторних карактеристика конкретне зоне. Полазне основе не прејудуцирају да ће се све зоне одређивати истом врстом планског документа. Приликом припреме Нацрта закона биће прецизније уређен однос просторно-енергетског мапирања и важећег система просторног и урбанистичког планирања.

ТАБЕЛА ЗА ДОСТАВЉАЊЕ КОМЕНТАРА

Израда Нацрта закона о изменама и допунама Закона о коришћењу обновљивих извора енергије, као и полазне основе за његову израду

Попуњену табелу је потребно послати на следећу e-mail адресу: oie@mre.gov.rs;

Назив институције, привредног друштва или физичког лица:		Марија Тасић	
Подаци о подносиоцу: Адреса и/или e-mail и контакт телефон		marijat14@gmail.com	
Коментар, питање, мишљење Comment, question, opinion		Образложење коментара Explanation of the comments	Одговор Reply
1.	Противим се томе да се соларне електране и ветроелектране за производњу електричне енергије третирају као стратешки приоритет, пројекти од јавног интереса, пројекти за убрзано издавање дозвола, приоритетно прикључење, аукције, подстицаје или друге регулаторне погодности.	Соларне електране и ветроелектране јесу формално сврстане у обновљиве изворе енергије, али то не значи да су аутоматски технички, економски, просторно, еколошки и друштвено оправдане за електроенергетски систем Републике Србије. Ови извори не обезбеђују стабилну и управљиву производњу електричне енергије, већ зависе од временских услова, доба дана и сезонских промена. Њихово масовно увођење захтева додатне трошкове балансирања, резервних капацитета, појачања мреже, управљања вишковима и евентуалног	Коментар је размотрен. Предлог се не прихвата. Развој и коришћење енергије из обновљивих извора, укључујући енергију сунца и ветра, утврђени су као део националне енергетске и климатске политике и циљева Републике Србије. Закон не полази од претпоставке да је сваки појединачни пројекат аутоматски технички, економски или еколошки оправдан,

		складиштења енергије. Због тога њихова номинална цена производње не приказује стварну цену за електроенергетски систем. Ти трошкови се не смеју пренети на грађане, привреду и јавни електроенергетски систем.	већ се његова реализација условљава испуњавањем прописа којима се уређују планирање и изградња, заштита животне средине и природе и прикључење на електроенергетски систем. Приликом уређивања система подстицаја и интеграције обновљивих извора уважавају се стабилност и безбедност рада система, трошкови интеграције, потребе развоја мреже, балансна одговорност и тржишни сигнали.
2.	Предлажем да се из будућег законског текста изоставе сва решења којима се велики соларни паркови и ветропаркови унапред проглашавају јавним интересом.	Јавни интерес не може бити претпостављен само зато што се користи сунце или ветар као извор енергије. Јавни интерес мора бити доказан кроз стабилност снабдевања, укупну цену за потрошаче, утицај на електроенергетски систем, утицај на простор, пољопривредно земљиште, биодиверзитет, локално становништво и питање отпада након истека животног века опреме. Велики соларни паркови и ветропаркови нису неутрална „зелена“ решења, јер заузимају простор, мењају намену земљишта, фрагментирају пределе, могу утицати на биодиверзитет и стварају будући проблем отпада од панела, инвертора, батерија, стубова, лопатица и пратеће електроопреме.	Коментар је размотрен. Предлог се не прихвата. Нацртом закона ће се, у складу са обавезама из Реформске агенде, размотрити преношење релевантних одредаба члана 16ф RED III директиве о претпоставци преовлађујућег јавног интереса за одређене пројекте обновљивих извора енергије. Та претпоставка не значи да је сваки пројекат унапред одобрен, нити искључује примену прописа о планирању, заштити животне средине, заштити природе, водама, пољопривредном земљишту и учешћу јавности. Испуњеност услова за реализацију сваког конкретног пројекта и даље се

			утврђује у поступцима прописаним посебним законима.
3.	Противим се увођењу зона убрзаног развоја за соларне електране и ветроелектране.	Убрзане зоне развоја могу довести до скраћивања или формализације поступака који би морали да обухвате озбиљну стручну, просторну, еколошку и јавну расправу. Посебно је спорно ако се такве зоне одређују према интересу инвеститора, близини мреже или потенцијалу сунца и ветра, а без довољне анализе утицаја на локалне заједнице, пољопривредно земљиште, предео, биодиверзитет и укупан електроенергетски систем.	Коментар је размотрен. Предлог се не прихвата. Увођење просторно-енергетског мапирања и могућности одређивања зона убрзаног развоја обновљивих извора енергије предвиђа се ради спровођења релевантних одредаба RED III директиве обухваћених Реформском агендом. Зоне се неће одређивати искључиво према интересу инвеститора, расположивости мреже или енергетском потенцијалу. Њихово одређивање биће засновано на планским документима, стручним подлогама и подацима о простору и животној средини, уз спровођење стратешке процене утицаја, учешће јавности и примену прописа о заштити животне средине, природе, вода и еколошке мреже. Сврха овог института је да се развој усмерава ка погоднијим подручјима и да се ризици и могући негативни утицаји размотре у раној фази планирања.
4.	Сматрам да Републици Србији није потребно стратешко ослањање на соларне електране и ветроелектране за производњу електричне енергије.	Противим се и начину спровођења соларних, ветро пројеката, али и самој претпоставци да су велики соларни паркови и ветропаркови потребни Србији као ослонац електроенергетске	Мишљење је размотрено. Питање дугорочне структуре производног микса и улоге појединих

		транзиције. Енергетска политика Србије треба да се заснива на стабилности снабдевања, домаћим ресурсима, реалној цени електричне енергије, заштити простора и дугорочној енергетској безбедности, а не на некритичком убрзавању варијабилних извора електричне енергије.	извора енергије утврђује се стратешким и планским документима Републике Србије, нарочито Стратегијом развоја енергетике и Интегрисаним националним енергетским и климатским планом, а не Полазним основама за измене Закона о коришћењу обновљивих извора енергије. Измене закона имају за циљ унапређење правног оквира за остваривање већ утврђених националних циљева, уз очување сигурности снабдевања, стабилности електроенергетског система, економске одрживости и заштите животне средине.
5.	Предлажем да приоритет енергетске политике буду стабилнија и системски кориснија решења, а не велики соларни и ветро пројекти.	Приоритет треба дати смањењу потрошње енергије, енергетској ефикасности, смањењу губитака у мрежи, модернизацији постојећих капацитета, коришћењу отпадне топлоте, геотермалној енергији, унапређењу система даљинског грејања, локално оправданој биомаси и отпаду, као и другим решењима која доприносе стабилности и поузданости електроенергетског система. Соларне електране и ветроелектране не треба законски фаворизовати, субвенционисати, уводити кроз убрзане зоне развоја, проглашавати јавним интересом нити им давати приоритет у односу на стабилнија домаћа енергетска решења.	Коментар је размотрен. Енергетска ефикасност, смањење губитака у мрежи, модернизација постојећих капацитета, коришћење отпадне топлоте, геотермалне енергије, биомасе и унапређење система даљинског грејања представљају важне елементе енергетске политике Републике Србије и уређују се Законом о енергетској ефикасности и рационалној употреби енергије, Законом о енергетици, Законом о коришћењу обновљивих извора

			енергије и одговарајућим стратешким и планским документима. Предмет ових Полазних основа је унапређење правног оквира за коришћење обновљивих извора енергије. То не искључује нити умањује значај других мера и технологија, већ се развој свих извора и мера мора сагледавати интегрисано, уз уважавање њихових системских, економских, просторних и еколошких ефеката.
6.	Потребно је јасно образложити да ли се измене закона доносе ради поједностављења процедура за соларне системе и приватне инвестиције у сектору обновљивих извора енергије.	Уколико су измене закона повезане са међународним препорукама или обавезама у погледу убрзања процедура за обновљиве изворе енергије, то мора бити јасно наведено у образложењу. Домаће енергетско законодавство не сме се мењати у правцу убрзаног развоја соларних и ветро пројеката пре него што јавност добије потпуну анализу последица по електроенергетски систем, цену електричне енергије, мрежу, простор, пољопривредно земљиште, локалне заједнице и животну средину.	Коментар је размотрен. Измене и допуне Закона припремају се ради потпуног усклађивања са RED II директивом, као и ради преношења релевантних одредаба RED III директиве које су обухваћене Реформском агендом, нарочито чл. 15б–15е и 16а–16ф. RED III директива још није прилагођена правном оквиру Енергетске заједнице, па не постоји општа обавеза њеног преношења у целини у домаћи правни систем. Један од циљева измена јесте поједностављење и убрзање поступака издавања дозвола, али не само за приватне инвестиције нити искључиво за соларне и ветроелектране. Предвиђена решења односе се на шири круг пројеката и

			учесника и не укидају обавезе које произлазе из прописа о електроенергетском систему, планирању и изградњи, заштити животне средине и природе и учешћу јавности.
--	--	--	--

ТАБЕЛА ЗА ДОСТАВЉАЊЕ КОМЕНТАРА

Израда Нацрта закона о изменама и допунама Закона о коришћењу обновљивих извора енергије, као и полазне основе за његову израду

Попуњену табелу је потребно послати на следећу e-mail адресу: oiie@mre.gov.rs;

Назив институције, привредног друштва или физичког лица:		НИС а.д. Нови Сад	
Подаци о подносиоцу: Адреса и/или e-mail и контакт телефон		Милентија Поповића 1 011 2058 405	
Коментар, питање, мишљење Comment, question, opinion		Образложење коментара Explanation of the comments	Одговор Reply
Предлажемо да се приликом израде Нацрта закона о изменама и допунама Закона о коришћењу обновљивих извора енергије прихвате предлози наше компаније за измену одредаба важећег Закона.			
1.	У члану 68а, став 1. тачка 1) Закона , предлажемо брисања речи: „...под условом да укупна активна снага која се предаје из дистрибутивног, односно затвореног дистрибутивног система у преносни систем у једној трансформаторској станици није већа од 16 MW;“	Техничка ограничења снаге трафостаница могу варирати од случаја до случаја и нема основе законом ограничавати њихову снагу на фиксну вредност од 16 MW.	Предлог ће бити размотрен приликом израде Нацрта закона. Полазним основама утврђени су правци и области које ће бити предмет измена, док ће се оправданост задржавања ограничења од 16 MW, укључујући његове техничке и системске ефекте, сагледати у сарадњи

			са операторима система и Агенцијом за енергетику Републике Србије.
2.	Предлажемо да се у члану 68а. став 3. Закона иза речи „купце-произвођаче“ додају речи: „и на активне купце“ тако да став 3. гласи: „Оператор дистрибутивног система и оператор затвореног дистрибутивног система не примењују ограничење из става 1. тачка 1) овог члана на купце – произвођаче И НА АКТИВНЕ КУПЦЕ.“	При доношењу предметног става у важећем Закону није постојала категорија „активни купац“, а нема разлога да активни купци буду изузети из овог става. Предложеним решењем се само употпуњује Закон у духу изворних интенција.	Предлог ће бити размотрен приликом израде Нацрта закона. Имајући у виду да је институт активног купца уређен Законом о енергетици, биће сагледана потреба за међусобним усклађивањем одредаба Закона о коришћењу обновљивих извора енергије и Закона о енергетици, уз уважавање разлика између активног купца и купца-произвођача и утицаја предложеног решења на рад система.
3.	У члану 68б, став 1 Закона предлажемо брисање тачке 2): „2) електране чији је капацитет мањи од 5 MW, а већи од 400 kW, за које подносилац захтева у поступку прикључења обезбеди складиште електричне енергије чији капацитет износи најмање 20% инсталисане снаге електране која користи варијабилне обновљиве изворе енергије, при чему капацитет складишта мора да буде најмање 0,4 MWh/MW инсталисане снаге електране;“ Досадашња тачка 3) која постаје тачка 2) мења се и гласи: „2) електране чији је капацитет мањи од 5 MW.“	У пракси се показало да уграђивати батеријска складишта уз соларне електране снаге до 5 MW представља само непотребни баласт за инвеститоре и спутава развој ОИЕ. Са друге стране нема никаквог позитивног ефекта на сигурност рада ДСЕЕ, с обзиром да постоје већ примењена друга административно-техничка решења и ограничења која штите систем од преоптерећења. Мале соларне електране, као произвођачи који се налазе на местима потрошње управо растеређују дистрибутивни систем, смањују губитке у дистрибутивном и преносном систему и тиме повећавају поузданост снабдевања у глобалу. Изменама које се предлажу користи ће имати и инвеститори и дистрибуција.	Предлог ће бити размотрен приликом израде Нацрта закона. Биће сагледани ефекти важећег услова у погледу обавезног складишта за електране одређене снаге, као и могућност његовог унапређења или измене, на основу података о утицају таквих електрана на дистрибутивни систем, сигурност рада система и трошкове прикључења. Коначно решење биће утврђено након консултација са оператором дистрибутивног система и Агенцијом за енергетику Републике Србије.
4.	Сматрамо да је потребно поштрићи рокове за решавање захтева за прикључење ОИЕ на електроенергетски систем.	У пракси се показало да ЕДС захтеве инвеститора решава месецима, у неким случајевима и преко годину дана. Ово доводи у висок ризик инвеститоре и отежава планирање и реализацију пројеката. Неопходно је скратити рокове за	Коментар ће бити узет у разматрање приликом израде Нацрта закона. Полазним основама већ је препозната потреба за убрзањем, већом предвидивошћу и ефикаснијим

		решавање захтева и поштрити санкције у случају непоступања надлежних по Закону.	праћењем поступака. Међутим, рокови и поступак прикључења, као и одговорност за непоступање у прописаним роковима, у значајном делу уређују се Законом о енергетици и подзаконским актима донетим на основу тог закона. Приликом израде Нацрта биће размотрена потреба за међусобним усклађивањем релевантних прописа, у оквиру надлежности овог закона.
--	--	--	---

ТАБЕЛА ЗА ДОСТАВЉАЊЕ КОМЕНТАРА

Израда Нацрта закона о изменама и допунама Закона о коришћењу обновљивих извора енергије, као и полазне основе за његову израду

Попуњену табелу је потребно послати на следећу e-mail адресу: oie@mre.gov.rs;

Назив институције, привредног друштва или физичког лица:		ПРИВРЕДНА КОМОРА СРБИЈЕ	
Подаци о подносиоцу: Адреса и/или e-mail и контакт телефон		udruzenja.privrede@pks.rs	
Коментар, питање, мишљење Comment, question, opinion		Образложење коментара Explanation of the comments	Одговор Reply
1.	У Републици Србији је регистрован веома мали број стамбених заједница које су стекле статус купца-произвођача. Постојеће административне процедуре нису прилагођени моделу функционисања стамбених заједница као купаца-произвођача и у пракси се јављају проблеми који су уочени већ након издавања првих рачуна, који се односе управо на начин обрачуна произведене електричне енергије. Наиме, целокупна производња соларне електране третира се као „вишак производње“, због чега се на целокупну произведену енергију	Предлог је да се изменама Закона обухвати и члан 58. став 6. Закона, на начин да се исти допуни, тако да гласи: „У случају из става 5. овог члана, објекат за производњу електричне енергије из обновљивих извора енергије може бити прикључен преко новог или посебног мерног места у саставу постојећег прикључка, сва потрошња електричне енергије унутар стамбене заједнице се сматра потрошњом стамбене заједнице као купца-произвођача, а оператор дистрибутивног	Коментар ће бити размотрен приликом израде Нацрта закона.

	обрачунава накнада за приступ дистрибутивном систему. Такав начин обрачуна доводи стамбене заједнице као купце-произвођаче у неповољнији положај у односу на друге категорије купаца-произвођача и значајно умањује економску оправданост овог модела. Изнаменама Закона и у овом сегменту додатно се усклађује регулатива са циљевима Директиве (ЕУ) 2018/2001 (RED II), којом се државе подстичу да обезбеде недискриминаторне услове за развој купаца-произвођача и заједничко коришћење електричне енергије у стамбеним зградама, као и да отклањају неоправдане административне и регулаторне препреке које отежавају њихово функционисање. Циљ датог предлога је да се обезбеди равноправан третман стамбених заједница као купаца-произвођача и омогући пуна примена концепта који Закон препознаје и подстиче.	система је у обавези да обезбеди мерење преузете и предате електричне енергије целе стамбене заједнице ради недискриминаторног обрачуна преузете и утрошене електричне енергије од стране стамбене заједнице као купца-произвођача. Уколико оператор дистрибутивног система нема обезбеђено мерење преузете и предате електричне енергије из става 6. овог члана, сматра се да је разлика преузете и утрошене електричне енергије стамбене заједнице као купца-произвођача једнака нули у сваком обрачунском периоду.“	
--	---	--	--

ТАБЕЛА ЗА ДОСТАВЉАЊЕ КОМЕНТАРА

Израда Нацрта закона о изменама и допунама Закона о коришћењу обновљивих извора енергије, као и полазне основе за његову израду

Попуњену табелу је потребно послати на следећу e-mail адресу: ois@mre.gov.rs;

Назив институције, привредног друштва или физичког лица:		УГ Полекол	
Подаци о подносиоцу: Адреса и/или e-mail и контакт телефон		office@polekol.org	
Коментар, питање, мишљење Comment, question, opinion		Образложење коментара Explanation of the comments	Одговор Reply
1.	Преурањена транспозиција превеликог броја одредби из RED III	Потпуна транспозиција RED II обавеза Републике Србије произлази из Уговора о Енергетској заједници. Поједине одредбе RED III је оправдано и пожељно транспоновати. Значајан број одредби RED III је даље контроверзан и у правној пракси Европске уније, недовољно проверен у пракси, па је мудрије касније извршити транспозицију с обзиром на резултате примене у пракси. То се посебно односи на одредбе које уређују поступке издавања дозвола, који су изузетно сложени, делимично контрадикторни и могу довести до повећања правне несигурности, као и противљењу пројектима обновљивих извора	Примедба се делимично прихвата у делу који се односи на потребу пажљивог и фазног приступа преношењу релевантних одредаба RED III. Полазне основе не предвиђају потпуну транспозицију RED III. RED III још није прилагођена правном оквиру Енергетске заједнице, па не постоји општа обавеза њеног преношења у домаћи правни систем. Нацртом закона биће размотрено

		енергије због неадекватне партиципације, разрешења конфликта интереса, заштите вода, животне средине и сл. Поједине одредбе нису у потпуности усклађене ни са постојећом судском праксом Европског суда правде. Упркос убрзаном поступку доношења RED III, готово ниједна држава чланица Европске уније још увек није извршила њену потпуну транспозицију и имплементацију. Због тога би било целисходно да Република Србија сачека искуства држава чланица и поуке које ће проистећи из њихове примене. Поједине одредбе RED III заснивају се на претпоставци да је целокупан систем заштите животне средине Европске уније већ у потпуности успостављен и функционалан, што у Републици Србији још увек није случај. Ни после 16 година од увођења института оцено прихватљивости, овај поступак није законски нормиран, нису извршене измене и допуне Уредбе о еколошкој мрежи, а станишта која испуњавају критеријуме за Натура 2000 мрежу или другу врсту заштите не уживају формалноправну заштиту какву би морала.	преношење само оних одредаба RED III које су обухваћене Реформском агендом Републике Србије, пре свега чл. 15б–15е и 16а–16ф, уз уважавање важећег домаћег правног оквира, надлежности других органа и потребе очувања достигнутог нивоа заштите животне средине и учешћа јавности. Конкретна законска решења биће предмет даљих консултација приликом израде Нацрта закона.
2.	Предлози у погледу чл. 15б, 15ц, 15д и 15е RED III	У погледу чланова 15б, 15ц, 15д и 15е, прву фазу одређивања подручја за убрзање развоја обновљивих извора ограничити на мали број деградираних, постиндустријских локација (попут санираних, стабилизованих и рекултивисаних пепелишта, јаловишта, сметлишта, напуштених индустријских објеката и парцела и др.) за које већ постоје поуздани подаци о стању животне средине. За будућа подручја за убрзање развоја ОИЕ потребно је обезбедити довољно времена за њихово мапирање и одређивање како би се прикупили и узели у обзир релевантни подаци о осетљивости биодиверзитета, као и о постојећим и планираним заштићеним подручјима. Посебно је неопходно искључити потенцијална подручја мреже Натура 2000 и Емералд, што подразумева да Србија претходно мора да утврди обухват тих подручја и делотворно заштити њихов интегритет. Наведене одредбе Нацрта не треба повезивати са важећим Интегрисаним националним енергетским и климатским планом	Примедба је размотрена. Чињеница да у Републици Србији још нису у потпуности успостављени сви механизми и базе података који постоје у државама чланицама Европске уније не искључује могућност успостављања правног оквира за просторно-енергетско мапирање и одређивање зона убрзаног развоја обновљивих извора енергије. Предвиђени законски оквир не подразумева обавезу одређивања великог броја зона нити аутоматско укључивање подручја за која не постоје довољни и поуздани подаци о утицајима на животну средину. Напротив, омогућава постепен и конзервативан приступ, тако

		Републике Србије, будући да ће се сви пројекти планирани за реализацију до 2030. године свакако морати да имају потврђене локације пре одређивања подручја за убрзање развоја обновљивих извора енергије. У члану 15ц из подручја за убрзање развоја обновљивих извора енергије потребно је искључити електране на биомасу и хидроелектране, будући да је реч о технологијама са значајним утицајима на животну средину које увек захтевају детаљну процену утицаја и оцену прихватљивости и нису погодне за примену убрзаних процедура. Приоритет треба дати транспозицији члана 3 (циљ за 2030. годину), члана 16 (основни принципи издавања дозвола), члана 16д став 2 и члана 16е, којима се уводе рокови од једног месеца за издавање дозвола за соларне системе и топлотне пумпе.	да се зоне одређују само на подручјима за која се, на основу расположивих података, стручних подлога, планских докумената и спроведених поступака процене, може поуздано утврдити да развој обновљивих извора енергије неће имати значајне негативне утицаје. Недостатак података или постојање еколошке неизвесности представља разлог да се одређено подручје не обухвати зоном убрзаног развоја, а не разлог да се одустане од успостављања самог правног оквира. Приликом израде Нацрта закона биће размотрена решења којима се обезбеђује пуна примена прописа из области заштите животне средине, заштите природе, вода, стратешке процене утицаја и учешћа јавности.
3.	Примедбе на транспозицију чл. 16а, 16б, 16ц, 16д ст. 1. и 3. и чл. 16ф RED III	Примедбујемо транспозицији чланова 16а, 16б, 16ц, 16д ст. 1. и 3. и чл. 16ф. Члан 16а прописује рокове за издавање дозвола који су тешко оствариви чак и за већину држава чланица Европске уније, а посебно за Србију узимајући у обзир досадашња искуства. Њихова примена у постојећим институционалним околностима вероватно би довела до пада квалитета поступака и повећања правне несигурности. Члан 16а садржи одредбе којима се омогућава изузимање великог броја пројеката обновљивих извора енергије у подручјима за убрзање од спровођења пуне процене утицаја на животну средину. Такво решење је супротно обавезама Републике Србије које произлазе из Уговора о Енергетској заједници, којим се захтева пуна примена Директиве о процени утицаја на животну средину у свим случајевима када пројекат може имати значајан утицај на	Примедба се узима у обзир, али се не прихвата предлог да се наведене одредбе унапред искључе из разматрања. Полазне основе не представљају коначан текст Нацрта закона, већ утврђују теме и правце који ће бити разматрани. Република Србија нема обавезу потпуне транспозиције RED III, али је Реформском агендом предвиђено усклађивање са одређеним одредбама које се односе на мапирање, подручја за убрзани развој и поступке издавања дозвола, укључујући чл. 15б–15е и 16а–16ф. Приликом израде Нацрта биће обезбеђено да се ова

		животну средину, а истовремено може представљати повреду обавеза које произлазе из Архуске конвенције и других потврђених међународних споразума и општеприхваћених правила међународног права. Поступак процене утицаја на животну средину представља кључно средство за спровођење члана 6. Архуске конвенције, којим се уређује учешће јавности у одлучивању о активностима које могу имати значајан утицај на животну средину. Истовремено, он доприноси остваривању права на приступ правди из члана 9. став 3. Архуске конвенције. Процена утицаја представља једини законом прописан поступак у којем се транспарентно и детаљно разматрају утицаји појединачних пројеката на животну средину. За разлику од стратешке процене утицаја, која се односи на планове и програме, поступак процене утицаја омогућава знатно детаљнију анализу конкретних пројеката. Одредбе RED III у великој мери се ослањају на поступак стратешке процене утицаја приликом одређивања подручја за убрзање развоја ОИЕ, полазећи од претпоставке да ће се на тај начин унапред решити просторни конфликти и обезбедити одговарајуће учешће јавности. Истовремено, омогућава се изостављање поступка процене утицаја за пројекте у подручјима за убрзање, осим уколико надлежни орган утврди да је „врло вероватно да ће пројекат изазвати значајне непредвиђене негативне ефекте, с обзиром на еколошку осетљивост географског подручја у којем се пројекат налази, а који се не могу ублажити мерама предвиђеним плановима којима се одређују подручја за убрзање или мерама које је предложио носилац пројекта“. Али чак и у таквим случајевима, RED III предвиђа могућност да државе чланице, када за то постоје оправдане околности, укључујући потребу убрзања развоја обновљивих извора енергије ради остваривања климатских циљева, изузму пројекте ветроелектрана и соларних фотонапонских система од спровођења таквих процена. Полазиште наведених одредаба	решења ускладе са важећим прописима о процени утицаја на животну средину, стратешкој процени, заштити природе и вода, као и са правима јавности на информисање, учешће и правну заштиту. Увођење подручја за убрзани развој и посебних правила за поступке издавања дозвола не подразумева аутоматско изузимање пројеката од процене утицаја, нити укидање обавеза које произлазе из важећих домаћих прописа и потврђених међународних уговора. Конкретан обим и начин преношења појединих одредаба, укључујући примену института преовлађујућег јавног интереса, биће предмет правне и институционалне анализе и даљих консултација приликом израде Нацрта закона.
--	--	---	--

		јесте претпоставка да ће надлежни органи доследно захтевати спровођење процене утицаја на животну средину за постројења за производњу енергије из обновљивих извора и у случајевима када таква обавеза није изричито прописана Директивом о процени утицаја на животну средину. Таква претпоставка, међутим, не одговара постојећој пракси у Републици Србији. Република Србија је тек у скорије време започела доследнију примену критеријума садржаних у Анексу III Директиве о процени утицаја на животну средину приликом одлучивања да ли је за одређени пројекат потребно спровести пун поступак процене утицаја. Увођење нових и сложених правила која се односе искључиво на сектор обновљивих извора енергије, а која су при том делимично у колизији са постојећим системом процене, било би контрапродуктивно. Додатно, увођење претпоставке да процена утицаја није потребна за пројекте који се реализују у подручјима за убрзање развоја обновљивих извора енергије, уз прописивање веома кратких рокова за спровођење поступка претходне оцене потребе за проценом, доводи до нарушавања принципа предострожности. На тај начин терет доказивања могућих негативних утицаја пребацује се на надлежне органе, који су под значајним временским притиском, уместо да се од носиоца захтева само доношење одлуке о томе да ли је потребно спровести пун поступак процене утицаја. Уједно се и ограничава право грађана на учествовање у одлучивању. Имајући у виду да поступак процене утицаја на животну средину у Србији често представља једину прилику да заинтересована јавност учествује у разматрању појединачних пројеката, већ сада постоји значајан недостатак у систему учешћа јавности за пројекте за које надлежни органи оцене да није потребно спровести пуну процену утицаја. Таква пракса неретко доводи до негативних реакција јавности, повећања правне несигурности и продужавања реализације пројеката. Транспозиција наведених одредаба RED III додатно би	
--	--	---	--

		проширила овај ризик на све пројекте обновљивих извора енергије који се реализују у подручјима за убрзање. Поједине одредбе члана 16б RED III не представљају суштинско унапређење у односу на постојећа решења из RED II. Истовремено, одредба која се односи на намерно убијање или узнемиравање птица и других заштићених врста посебно је проблематична, будући да њена примена претпоставља претходну транспозицију и пуну примену Директиве о стаништима. На исти начин, члан 16ф може се ефикасно примењивати тек након пуне транспозиције и доследне примене члана 6. Директиве о стаништима, што у Републици Србији још увек није случај. Поступак оцене прихватљивости за еколошку мрежу још увек се не спроводи, иако његова примена одавно представља обавезу Републике Србије у одређеним областима, укључујући пројекте транспортне инфраструктуре у складу са обавезама преузетим кроз Уговор о Транспортној заједници. Поред свега наведеног, институт „преовлађујућег јавног интереса“ у домаћој пракси често се погрешно тумачи. Неретко се поистовећује са појмом јавног интереса који се користи у поступцима експропријације, што доводи до погрешне претпоставке да се пројекти могу реализовати без претходног испитивања услова прописаних Директивом о стаништима, Директивом о процени утицаја и Оквирном директивом о водама, укључујући обавезу разматрања постојања разумних алтернативних решења. У таквим околностима, транспозиција члана 16ф RED III није оправдана. Истовремено, наведена одредба представља значајно одступање од принципа предострожности. У ситуацијама када није могуће доказати постојање преовлађујућег јавног интереса, примена принципа предострожности подразумева да се реализација пројекта не одобрава.	
4.	Предлог алтернативних приоритета	Уместо транспозиције наведених, спорних, одредби, Република Србија требало би да приоритетно: спроведе одредбе RED II које	Примедба се делимично прихвата. Полазне основе већ предвиђају

		се односе на успостављање разумних рокова за поступке процене утицаја на животну средину, успостављање система „one-stop shop“ и омогућавање електронског подношења захтева и документације у поступцима издавања дозвола; обезбеди довољне административне и стручне капацитете надлежних органа ради благовременог и квалитетног одлучивања о захтевима за издавање дозвола, као и делотворно вршење инспекцијског надзора; приоритетно развија пројекте који представљају „win-win“ решења, као што су кровне соларне електране, топлотне пумпе, као и већи пројекти на деградираним локацијама, укључујући напуштене руднике и бивша индустријска подручја; унапреди примену прописа који уређују процену утицаја на животну средину, као и примену Директиве о стаништима, Директиве о птицама и Оквирне директиве о водама, укључујући доследно спровођење поступака јавних консултација, расправа, увида и подношења мишљења, како би се смањио број правних спорова и повећала правна сигурност пројеката обновљивих извора енергије и остварили циљеви животне средине.	унапређење система контактних тачака, дигитализацију, већу транспарентност и временску предвидивост поступака, као и посебна поједностављења за соларне системе на постојећим вештачким објектима и друге пројекте ограниченог утицаја. Потреба јачања административних и стручних капацитета, боље координације надлежних органа и примене прописа о заштити животне средине представља важан услов за успешну примену будућег закона. Предлози који се односе на давање приоритета деградираним, постиндустријским и већ изграђеним површинама биће размотрени приликом израде Нацрта закона и подзаконских аката. Међутим, наведене мере не искључују разматрање преношења оних одредаба RED III које су обухваћене Реформском агендом.
--	--	---	---

ТАБЕЛА ЗА ДОСТАВЉАЊЕ КОМЕНТАРА

Израда Нацрта закона о изменама и допунама Закона о коришћењу обновљивих извора енергије, као и полазне основе за његову израду

Попуњену табелу је потребно послати на следећу e-mail адресу: oiie@mre.gov.rs;

Назив институције, привредног друштва или физичког лица:		Регулаторни институт за обновљиву енергију и заштиту животне средине (РЕРИ)	
Подаци о подносиоцу: Адреса и/или e-mail и контакт телефон		Светозара Марковића бр. 39/4, 11000 Београд, office@rerri.org.rs , +381 11 451 45 28	
Коментар, питање, мишљење Comment, question, opinion		Образложење коментара Explanation of the comments	Одговор Reply
1.	Документ предвиђа увођење зона убрзаног развоја ОИЕ и поједностављење процедура за издавање дозвола у и ван тих зона, што из перспективе постојеће ситуације у погледу владавине права сматрамо крајње проблематичним.	Сведоци смо да се у претходном периоду на многе пројекте који су проглашавани за пројекте од стратешког или националног значаја, примењивана посебна правила, мимо постојећих закона и подзаконских аката који важе у Републици Србији. Наша држава има јасно дефинисан правни оквир, а поступак издавања релевантних дозвола јасно је дефинисан Законом о планирању и изградњи и Законом о енергетици, као и релевантним подзаконским актима. Иако поздрављамо идеју да се пројекти усмеравају ка подручјима где се не очекују значајни негативни	Коментар је размотрен и делимично се прихвата. Полазне основе не предвиђају успостављање посебног правног режима за пројекте од стратешког или националног значаја, нити одступање од закона којима се уређују планирање и изградња, заштита животне средине, заштита природе, воде и учешће јавности. Република Србија не врши потпуну транспозицију RED III, већ се, у складу са Реформском агендом, разматра преношење релевантних одредаба чл. 15б–15е и 16а–16ф. Приликом израде

		утицаји на животну средину, процес просторно-енергетског мапирања и одређивања зона убрзаног развоја мора стриктно поштовати институте и законску процедуру која се односи на процесе стратешке процене утицаја на животну средину и процене утицаја на животну средину и у том смислу не сме бити никаквих „убрзаних процедура“ или алтернативних законских решења, већ се морају примењивати закони ове земље који регулишу поменуте процесе. Никакво скраћивање рокова за издавање дозвола у зонама убрзаног развоја нема смисла, јер су постојећи законски рокови у потпуности прихватљиви и такви да на било који начин не коче развој пројеката ове врсте, те би њихово скраћивање могло водити до угрожавања квалитета релевантних студија (попут процене утицаја на животну средину) или учешћа јавности. Измене закона морају експлицитно прописати да се зоне не могу одређивати унутар заштићених подручја, еколошких мрежа и међународно значајних подручја за биодиверзитет.	Нацрта закона биће размотрена решења којима ће се обезбедити да се просторно-енергетско мапирање и одређивање зона убрзаног развоја спроводе кроз одговарајуће планске документе, уз примену стратешке процене утицаја, прописа о заштити природе и животне средине и учешће јавности. Предвиђени оквир не подразумева обавезу одређивања великог броја зона нити укључивање подручја за која не постоје довољни и поуздани подаци. Могућ је постепен и конзервативан приступ, при чему недостатак података или постојање еколошке неизвесности представља разлог да се одређено подручје не обухвати зоном убрзаног развоја. Убрзање поступака неће подразумевати скраћивање или заобилажење обавезних поступака и рокова утврђених посебним прописима у области заштите животне средине и учешћа јавности.
2.	Наводи се потреба за већом доступношћу информација и поштовањем учешћа јавности, без јасног предлога и идеје на који начин ће се то постићи.	Нажалост, оваква формулација може се схватити само као декларативна констатација, без икаквог конкретног предлога на који би се начин ова идеја спровела у пракси. Само Министарство које је аутор и које је објавило ове полазне основе, у пракси крши поменуто начело и то управо и у ситуацијама када су у питању информације које се односе на пројекте ОИЕ и то оне који се реализују кроз институт „стратешког партнерства“, а које су затражене и од стране подносиоца ових коментара.	Примедба је размотрена. Полазне основе утврђују општи правац унапређења транспарентности, доступности информација и учешћа јавности, док ће конкретна решења бити размотрена приликом израде Нацрта закона, уз уважавање важећих прописа којима се уређују приступ информацијама од јавног значаја, планирање и изградња, заштита животне средине и вођење јавних евиденција. Предлог за успостављање посебног јавног дигиталног регистра свих пројеката, дозвола и пратеће

		Стога смо мишљења да без конкретних предлога и прописивања императивних норми с тим у вези, ово начело остаје само „мртво слово на папиру“. Пример оваквих конкретних решења, било би успостављање јавног, дигиталног и бесплатног регистра оваквих пројеката, са јавно доступним дозволама и другим документима, у свим фазама њихове реализације. Грађани и локалне самоуправе морају имати благовремени увид у просторно-енергетске подлоге и пре него што зоне убрзаног развоја буду званично предложене у планским документима.	документације превазилази предмет Полазних основа и захтевао би додатну анализу надлежности, обима података, заштите законом заштићених података, трошкова и односа према већ постојећим информационим системима и регистрима. Због тога се такво решење не може унапред прихватити у овој фази. Приликом израде Нацрта закона биће размотрени одговарајући механизми за правовремено информисање и учешће јавности у поступцима који се односе на просторно-енергетско мапирање и одређивање зона убрзаног развоја, у складу са важећим прописима и надлежностима органа.
3.	Уочена је потреба за уклањањем административних баријера за купце-произвођаче и заједнице ОИЕ, укључујући дељење и складиштење енергије.	Тренутни регулаторни, апре свега фискални оквир у Србији и даље дестимулише грађане због начина обрачуна пореза и накнада на преузету енергију. Измене овог закона морају јасно да прате и измене других релевантних прописа и подзаконских аката које се „наслањају“ на овај оквир и додатно регулишу ово питање. Посебну пажњу треба обратити на гарантовано право на нето-мерење или повољан нето-обрачун који је економски предвидив, а у складу са РЕД ИИ директивом. За заједнице обновљивих извора енергије, закон мора предвидети посебне подстицајне мере и поједностављене административне процедуре за регистрацију и приступ мрежи, како би се омогућило активно учешће енергетски угрожених домаћинстава и локалних самоуправа, чиме би се истовремено посредно доприносило и смањењу енергетског сиромаштва.	Коментар је размотрен и биће узет у обзир приликом израде Нацрта закона. Полазним основама већ је препозната потреба за унапређењем положаја купаца-произвођача, заједничким деловањем купаца-произвођача у истој згради, складиштењем и дељењем енергије, као и за успостављањем подстицајног оквира за заједнице обновљивих извора енергије, у складу са RED II. Питања пореза, накнада, цена приступа систему и појединих елемената обрачуна уређују се и Законом о енергетици, пореским прописима, методологијама Агенције за енергетику и другим подзаконским актима, те се не могу у целини уредити Законом о коришћењу обновљивих извора енергије. RED II не прописује обавезу примене одређеног модела нето мерења, већ

			захтева да права, накнаде и трошкови буду објективни, транспарентни, пропорционални и недискриминаторни. Могућност посебних мера подршке за заједнице обновљивих извора енергије и укључивања енергетски угрожених купаца и јединица локалне самоуправе биће размотрена у оквиру надлежности Министарства, уз уважавање правила о државној помоћи, буџетских могућности и прописа којима се уређују енергетски угрожени купци.
4.	Предвиђа се ширење система гаранција порекла на биометан, водоник и сектор грејања/хлађења, без јасног прецизирања да се ради о „зеленом“ водонику.	Подржавамо увођење гаранција порекла за све видове енергије из ОИЕ ради спречавања двоструког рачунања. Међутим, у погледу водоника, закон мора јасно дефинисати да се подстицаји и гаранције односе искључиво на „зелени“ водоник добијен електролизом воде уз коришћење електричне енергије из ОИЕ, а не на водоник добијен из фосилних горива, како би се осигурала стварна декарбонизација. Такође, у сектору грејања и хлађења приоритет треба дати напуштању фосилних горива кроз електрификацију (топлотне пумпе) и коришћење отпадне топлоте, уз строге еколошке критеријуме за биомасу.	Коментар је размотрен. Под појмом водоника у делу који се односи на гаранције порекла подразумева се водоник произведен из обновљивих извора енергије, односно обновљиви водоник. Водоник произведен из фосилних извора не може бити основ за издавање гаранције порекла којом се доказује порекло енергије из обновљивих извора. Приликом израде Нацрта закона биће размотрено прецизирање терминологије ради отклањања сваке недоумице, уз усклађивање са дефиницијама и правилима RED II и релевантним прописима. Полазне основе већ обухватају унапређење оквира за повећање удела обновљивих извора у сектору грејања и хлађења, укључујући топлотне пумпе, отпадну топлоту и друге мере. Конкретне мере биће размотрене приликом израде Нацрта закона, уз примену начела технолошке неутралности и важећих критеријума одрживости и уштеда емисија гасова са ефектом стаклене баште за биомасу.

ТАБЕЛА ЗА ДОСТАВЉАЊЕ КОМЕНТАРА

Израда Нацрта закона о изменама и допунама Закона о коришћењу обновљивих извора енергије, као и полазне основе за његову израду

Попуњену табелу је потребно послати на следећу e-mail адресу: oie@mre.gov.rs;

Назив институције, привредног друштва или физичког лица:		STX Group	
Подаци о подносиоцу: Адреса и/или e-mail и контакт телефон		michael.nowak@stxgroup.com	
Коментар, питање, мишљење Comment, question, opinion		Образложење коментара Explanation of the comments	Одговор Reply
1.	STX препоручује да Србија усвоји потпуно либерализован модел приступа гаранцијама порекла (ГО). Измењени закон треба експлицитно да дозволи поседовање гаранција порекла (ГО) налога, као и права на пренос и отказивање свим учесницима на тржишту. Либерализовани ГО режими нуде шири приступ тржишту, опције агрегације, једноставније руте набавке и знатно ниже трошкове за корпорације.	Према важећем оквиру, пренос и откуп (отпис) гаранција порекла ограничени су на добављаче и произвођаче електричне енергије. Наше искуство из других европских земаља са таквим ограничењима, као што је Шпанија, показало је да ограничавање учешћа на тржишту ствара значајне препреке за крајње потрошаче и смањује ефикасност тржишта. Рестриктивна правила откупа ефективно спречавају учешће независних посредника, агрегатора, трговаца и корпоративних купаца енергије. То	Предлог ће бити размотрен приликом израде Нацрта закона. Полазним основама је већ предвиђено унапређење система гаранција порекла и његово усклађивање са RED II директивом. У том оквиру размотриће се круг лица која могу отворити налог у регистру, вршити пренос и захтевати поништавање гаранција порекла, уз обезбеђивање поузданости система,

		повећава административна оптерећења и трошкове, истовремено смањујући конкуренцију. Многи корпоративни потрошачи послују у више земаља и имају више добављача, што представља велики терет када је агреговање потражње и отказивање преко једног посредника забрањено. То представља конкурентску неповољност у односу на корпорације у либерализованим земљама као што су Шведска, Холандија или Швајцарска, које имају могућност да траже најповољнију опцију набавке која најбоље одговара њиховим потребама, док оне у рестриктивним оквирима гаранција порекла (ГО) морају да спроводе више поступака набавке преко бројних појединачних ентитета. Када је право на отказивање резервисано за ограничен број комуналних предузећа или произвођача, конкуренција је слаба и комунална предузећа могу да наплаћују високе премије за услуге отказивања. Ово неоправдано повећава трошкове, повећава административни терет и слаби подстицаје за корпорације да користе ГО за пријављивање обновљиве електричне енергије. Ови исходи поткопавају сврху система ГО, која је да обезбеди поуздан, транспарентан и приступачан механизам за пријављивање обновљиве електричне енергије.	спречавање двоструког рачунања и усклађеност са правилима релевантних европских система и стандарда. Питања начина отварања и вођења налога, поступка преноса и поништавања гаранција порекла и улоге појединих учесника ближе се уређују подзаконским актима и правилима надлежног тела за издавање гаранција порекла.
2.	STX препоручује да Србија успостави годишње усаглашавање као минимални захтев за потврде о производњи електричне енергије из обновљивих извора. Година производње електричне енергије из обновљивих извора треба да одговара години потрошње за коју се подноси захтев. Увођење годишњег усаглашавања боље би одражавало	Један од главних изазова који се уочавају на европским ГО тржиштима, с обзиром на њихов дуг период важења, је акумулација великих количина сертификата из претходних периода производње. Када су захтеви за усклађивање слаби или одсутни, сертификати се могу преносити у наредне периоде и користити за потврђивање тврдњи о обновљивој енергији много после него што је основна електрична енергија произведена. Ово ствара структурни "ефекат складиштења" који:	Предлог се не прихвата. Министарство препознаје да захтеви добровољних стандарда корпоративног извештавања, укључујући GHG Protocol, могу утицати на тражњу и тржишну вредност гаранција порекла одређене године производње. Међутим, питање рока важења и коришћења гаранција порекла уређује се у складу са RED II

	динамику тржишта у реалном времену и ојачало подстицаје за развој обновљиве енергије, као и ускладило српски ГО систем са водећим стандардима извештавања, као што је Протокол о стакленим гасовима.	• Замагљује равнотежу понуде и потражње, при чему цене не сигнализирају када у одређеној години постоји дефицит ако се сертификати преносе, и тиме не указују тачно на потребу за додатним капацитетом када би он могао бити потребан. Ценовни сигнали могу заостајати месецима, не одражавајући услове на тржишту. • Вештачки снижава цене, директно утичући на способност малих произвођача да остваре праведну вредност од своје производње зелене енергије. Да би се испунио циљ "додатности", приходи од ГО морају бити довољни да подстакну одлуку о улагању у увођење нове производње из обновљивих извора. • Штети поверењу потрошача и интегритету јер даје веродостојност критикама о "зеленом прању" (greenwashing) ГО система. Да би ГО били широко прихваћени као веродостојни и проверљиви докази набавке зелене енергије, производња мора бити ближе повезана са стварном потрошњом, а истовремено остати доступна свим корпорацијама без непотребних терета.	директивом. Увођење обавезног поклапања календарске године производње и потрошње није захтев RED II директиве, па се предлог не прихвата. Учесници на тржишту могу добровољно примењивати строже временске критеријуме у складу са захтевима корпоративног извештавања и уговорним односима.
--	---	---	---

ТАБЕЛА ЗА ДОСТАВЉАЊЕ КОМЕНТАРА

Израда Нацрта закона о изменама и допунама Закона о коришћењу обновљивих извора енергије, као и полазне основе за његову израду

Попуњену табелу је потребно послати на следећу e-mail адресу: oiie@mre.gov.rs;

Коментар, питање, мишљење Comment, question, opinion	Образложење коментара Explanation of the comments	Одговор Reply
Назив институције, привредног друштва или физичког лица:		“VIA PANONIJA” NOVI SAD
Подаци о подносиоцу: Адреса и/или e-mail и контакт телефон		NOVI SAD, BULEVAR JOVANA DUČIĆA 33 , viapanonija@gmail.com 065 936 0 530
1.	Zašto biomasa iz poljoprivredne proizvodnje nije u prioritetu kada je u pitanju OIE u Srbiji iako je to najveći domaći energetski potencijal ?	Ukupni potencijal biomase u Srbiji iznosi 3,448 miliona tona ekvivalenta nafte(Mtoe) što čini 61% potencijala OIE u Srbiji .Trenutno se koristi oko 1% tog potencijala
		Коментар је размотрен. Биомаса је Законом о коришћењу обновљивих извора енергије већ препозната као обновљиви извор енергије. Полазне основе не утврђују приоритет појединачних технологија или сировина, већ правце унапређења правног оквира. Питање приоритетног коришћења појединих домаћих потенцијала разматра се у оквиру стратешких и планских докумената и мера јавне политике, укључујући политике у области енергетике, пољопривреде и шумарства.

2.	Biomasa od industrijske konoplje-15 t/ha za 90 dana vegetativnog ciklusa	Biomasa u poljoprivredi u Srbiji ima ogromne potencijale koje može uvećati i kroz tzv. Energetske zasade prvenstveno industrijske konoplje ko.kojauspeva	Предлог је размотрен. Индустијска конопља, као пољопривредна сировина која се може користити за производњу енергије, није искључена из важећег правног оквира за биомасу. Приликом израде Нацрта закона биће размотрена потреба за додатним унапређењем општих одредаба које се односе на биомасу, без посебног издвајања појединачних пољопривредних култура.
3.	Применом ове биомасе у ОИЕ смањује се и потреба сећа шума-Србији недостаје минимум 200 милиона стабала!!!!!!.	Она успева на свим врстама земљишта, у свим климатским условима, не треба заливање нити примену хемије, а даје за 90 дана 15 т биомасе по хектару.	Коментар је размотрен. Питања развоја енергетских засада, коришћења пољопривредне биомасе и њиховог односа према коришћењу шумске биомасе превасходно се разматрају кроз мере јавне политике у области пољопривреде, шумарства и енергетике, а не кроз посебно нормирање појединачне сировине у овом закону.
4.	Употреба сопствене биомасе из пољопривреде, постиже се вишеструги значај, а посебно бар делимично енергетска независност Србије.	Комбинација биомасе индустријске конопље са огромном апсорпцијом CO2 и трајним складиштењем C је тренутно "hot topic" у ЕУ финансирању.	Коментар је размотрен. Коришћење домаће биомасе може допринети диверсификацији извора енергије и смањењу увозне зависности. Конкретне мере подршке, развој приоритетних ланаца вредности и коришћење доступних извора финансирања предмет су одговарајућих стратешких докумената, програма и мера јавне политике.

5.	Sa jednog hektara zasada industrijske konoplje se može grejati cele grejne sezone od 3 do 5 domaćinstava uz izvarednu zaradu.		Коментар је размотрен. Питања економске исплативости производње и коришћења биомасе, као и њеног потенцијалног доприноса снабдевању домаћинстава, нису предмет Полазних основа за измену закона, већ могу бити разматрана у оквиру релевантних програма и мера јавне политике.
6.	Peleti od biomase industrijske konopljeimaju energetsku moć kao pellet od bukovog drveta , 1,5% pepela koji je izvaredan oplemenjivač zemljišta		Коментар је размотрен. Квалитет горива од биомасе, техничке карактеристике производа и могућност коришћења пепела уређују се одговарајућим техничким, еколошким и другим посебним прописима и нису предмет Закона о коришћењу обновљивих извора енергије.
7.	Peleti I briketi od ove industrijske biljne vrste,apsorbuju oko 20 tona CO2 iz vazduha za 90 dana.		Коментар је размотрен. Подаци о апсорпцији угљен-диоксида и ефектима појединих пољопривредних култура могу бити значајни за креирање мера јавне политике, али нису предмет Полазних основа нити се њима уређују методологије за утврђивање емисија и уштеда емисија.

8.	Peleti I briketi od biomase kao kao biogenic su CO2 neutralni ali mi radimo na dokazu I sertifikaciji da su CO2 negativni OIE!!!!!!!!!!!!!!		Коментар је размотрен. Питања доказивања угљеничне неутралности или негативних емисија уређују се применом одговарајућих методологија, стандарда и система сертификације. Законом се утврђује општи правни оквир за коришћење енергије из обновљивих извора, док се појединачне технологије и сировине не издвајају на основу посебних комерцијалних или развојних карактеристика.
----	---	--	--

ТАБЕЛА ЗА ДОСТАВЉАЊЕ КОМЕНТАРА

Израда Нацрта закона о изменама и допунама Закона о коришћењу обновљивих извора енергије, као и полазне основе за његову израду

Попуњену табелу је потребно послати на следећу e-mail адресу: ois@mre.gov.rs;

Назив институције, привредног друштва или физичког лица:		Wise Solutions do	
Подаци о подносиоцу: Адреса и/или e-mail и контакт телефон		Nebojsa.misic@wsmega.com	
Коментар, питање, мишљење Comment, question, opinion		Образложење коментара Explanation of the comments	Одговор Reply
1.	Digitalizacija i potpuna online procedura (One-Stop-Shop)	- Svi zahtevi (lokacijski uslovi, građevinska dozvola, uslovi priključenja, EDB saglasnosti) idu isključivo preko CEOP platforme. - Obavezno javno praćenje statusa svakog zahteva u realnom vremenu (kao u Estoniji ili Hrvatskoj). - Automatsko obaveštavanje investitora o svakom koraku i kašnjenju.	Предлог се делимично прихвата. Полазним основама већ је предвиђено успостављање контактне тачке, већа употреба дигиталних алата, унапређење координације надлежних органа и повећање транспарентности поступака. Конкретан начин функционисања контактне тачке и дигиталне платформе биће размотрен приликом израде Нацрта закона и подзаконских аката. Међутим,

			није могуће Законом о коришћењу обновљивих извора енергије прописати да се сви поступци, укључујући поступке у области планирања и изградње и прикључења на систем, обавезно воде искључиво преко ЦЕОП-а, јер су ти поступци уређени посебним прописима и у надлежности различитих органа и оператора система.
2.	Fiksni, kratki i neproduživi rokovi za izdavanje	• Lokacijski uslovi: max 30 dana • Uslovi za priključenje (EDB/EMS): max 45 dana • Građevinska dozvola: max 15–30 dana od kompletne dokumentacije • Uvođenje tacite consent (ćutanje administracije = saglasnost) posle isteka roka.	Предлог се делимично прихвата. Полазним основама је већ предвиђено уређење рокова за поступке издавања дозвола и увођење поједностављених и убрзаних поступака, у складу са стандардима и роковима из RED II и релевантних одредаба RED III директиве. Конкретни рокови биће утврђени Нацртом закона у зависности од врсте пројекта и поступка. Рокови за издавање локацијских услова, грађевинске дозволе и појединих аката у поступку прикључења уређују се и посебним прописима, па не могу у целини бити прописани овим законом. Правило позитивног ћутања администрације биће примењено у случајевима и под условима предвиђеним RED II и RED III директивом и системским домаћим законима, а не као опште правило за све дозволе и сагласности.
3.	Potpuna javna transparentnost	• Obavezno javno objavljivanje svih podnetih zahteva i statusa na sajtu Ministarstva / EDB / opštine (sa rednim	Предлог се делимично прихвата. Полазне основе већ утврђују транспарентност, јавност и правовремено

		brojem, lokacijom, snagom, investitorom i datumima). • Javni registar svih izdatih i odbijenih dozvola sa obrazloženjima. • Obavezno snimanje sastanaka i vođenje zapisnika kada investitor dolazi u institucije	информисање као једно од основних начела будућих законских решења. Приликом израде Нацрта закона размотриће се могућност унапређења доступности информација о току поступака и донетим актима, уз поштовање прописа о заштити података о личности, пословној тајни и приступу информацијама од јавног значаја. Обавезно јавно објављивање свих података о сваком поднетом захтеву и обавезно снимање свих састанака нису питања која се уређују Законом о коришћењу обновљивих извора енергије.
4.	Smanjenje diskrecionih ovlašćenja i subjektivnosti	• Jasno definisani tehnički kriterijumi za odbijanje zahteva (ne može biti "po mišljenju"). • Uvođenje nezavisnih komisija ili stručnih tela za sporna pitanja. • Obavezna elektronska dostava svih mišljenja od drugih organa (ne može se "zadržavati" mišljenje).	Предлог се прихвата у делу који се односи на потребу за јасним, објективним, транспарентним и недискриминаторним критеријумима, као и електронском разменом података и мишљења између учесника у поступку. Полазним основама су већ предвиђени већа правна сигурност, транспарентност, координација надлежних органа и употреба дигиталних алата. Конкретни технички критеријуми за прикључење и разлози за одбијање уређују се и Законом о енергетици, подзаконским актима и правилима рада система. Успостављање посебних независних комисија за сва спорна питања није предмет Полазних основа.

5.	Ostale ključne izmene	• Integracija EIA (studija uticaja na životnu sredinu) u objedinjenu proceduru. • Jasna pravila za studije priključenja — kada su obavezne i ko ih plaća. • Sankcije za službenike koji ne poštuju rokove (novčane kazne, disciplinska odgovornost). • Poseban ubrzani režim za projekte od nacionalnog značaja (preko 10 MW ili strateški partneri).	Полазним основама је већ предвиђено успостављање контактне тачке и боља координација поступака издавања дозвола, што обухвата и олакшавање комуникације са органима надлежним за процену утицаја на животну средину. Међутим, поступак процене утицаја, поступци у области планирања и изградње, правила о студијама прикључења и прикључењу на систем, као и одговорност службених лица, уређују се посебним законима и подзаконским актима и не могу се у целини уредити Законом о коришћењу обновљивих извора енергије. Убрзани поступци биће уређени у складу са критеријумима RED III директиве, који се заснивају на врсти, снази и локацији пројекта, а не на статусу стратешког партнера.
----	------------------------------	---	--